



Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.



Bursa'da Yaşayan LGBTİ+'ların Kent Deneyimleri Raporu

BURSA'DA YAŞAYAN LGBTİ+'LARIN KENT DENEYİMLERİ RAPORU

Hazırlayanlar

Defne Güzel
Ecmel Deniz

Veri Analizi ve Görselleştirme

Ecmel Deniz

Düzenleme

Elif Gölet

Yayımlayan

Özgür Renkler Derneği

Temmuz 2025, Bursa

Bu yayın parayla satılamaz. İnsan haklarının desteklenmesi amacıyla yapılan ve ticari olmayan etkinliklerde serbestçe kullanılabilir.

Özgür Renkler Derneği

info@ozgurrenkler.org

www.ozgurrenkler.



Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.



* 'Bu yayın, CEİDİZler Hibe Programı kapsamında Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir. İçeriği yalnızca Özgür Renkler Derneği sorumluluğundadır ve her zaman Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmaz.'

İÇİNDEKİLER

1. YÖNETİCİ ÖZETİ.....	5
2. GİRİŞ.....	11
2.1. Yöntem.....	12
3. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ	15
3.1. Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim	15
3.2. Yaş, Eğitim ve Çalışma	17
3.3. Gelir, Mülkiyet, Sağlık Güvencesi ve Sağlık Durumu	19
3.4. Bursa’da İkamet Durumu.....	23
4. AYRIMCILIK DENEYİMLERİ	25
4.1. Son Bir Yıl İçerisinde Kamusal Alanda Yaşanan Hak İhlalleri.....	25
4.2. Ayrımcılığa Uğrama Sıklığı	28
4.3. Bursa’nın Yaşanabilirlik Değerlendirmesi.....	31
5. KENTE KATILIM	33
5.1. LGBTİ+ların Kent Hakkına Erişimi Ölçeği Bulguları.....	33
5.2. Güvenlik Algısı.....	36
5.3. Sosyal Açıdan Desteklenme.....	37
5.4. Toplu Taşımada Ayrımcılık.....	39
5.5. LGBTİ+ Hakları Alanında Çalışan Yapılarla İlişkilene 40	
5.6. Yerel Yönetim Mekanizmaları	42
5.7. Barınma	45

6. LGBTİ+'LARIN KENTLE KURDUĞU İLİŞKİ: DUYGULAR, DENEYİMLER, TAHAYYÜLLER	48
6.1. Bursa'da LGBTİ+ Olmak Bana Çoğu Zaman.....	48
6.2. Bursa'da LGBTİ+ Olarak Var Olmak.....	50
6.3. Kent Hakkı İçin Mücadelenin En Etkili Yolu.....	51
6.4. Eşitlikçi Bir Kent Demek.....	52
7. SONUÇ	55
8. ÖNERİLER.....	58

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

Kent hakkı, tüm kent sakinlerinin yaşam alanlarını eşitlik, özgürlük ve güven içinde kullanabilmesi; kentin sunduğu hizmetlere ve olanaklara ayrımcılığa uğramadan erişebilmesi ve karar alma süreçlerinde söz sahibi olabilmesi anlamına gelir. Bu hak yalnızca fiziksel mekân erişimi değil; sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi yaşama tam katılımı da kapsar. LGBTİ+’lar açısından kent hakkı, kamusal alanlarda var olma mücadelesinin, gündelik yaşamda karşılaşılan ayrımcılık ve dışlanmanın aşılmasının, hizmetlere eşit şekilde ulaşabilmenin ve kentin geleceğini belirleyen süreçlerde temsil edilmenin temel koşuludur. Kent hakkına erişim, LGBTİ+’ların yalnızca bireysel yaşamlarını değil, kentte adaletin, eşit yurttaşlığın ve kapsayıcılığın güçlenmesini de mümkün kılar.

Kent hakkına erişimin herkes için güvence altına alınması, özellikle de tarihsel olarak ayrımcılığa uğrayan grupların deneyimlerinin görünür kılınmasıyla mümkündür. Bu araştırma da tam olarak bu amaçla, Bursa’da yaşayan LGBTİ+’ların kente dair deneyimlerini, karşılaştıkları engelleri ve ihtiyaçlarını ortaya koymak üzere tasarlandı.

Özgür Renkler Derneği’nin *Bursa Belediyelerinin LGBTİ+ Politikaları Açısından Durumu (2025)*¹ raporunda da ortaya konduğu üzere, Bursa’da yerel yönetimlerin LGBTİ+ kapsayıcılığı oldukça sınırlıdır; kent politikalarına LGBTİ+ perspektifinin yansımadağı, katılım mekanizmalarının LGBTİ+’lara hitap etmediğı ve hizmetlerin erişilebilirliğinin düşük olduğı gözlemlenmektedir. Bu rapor, söz konusu bulguları kişilerin doğrudan deneyimleri üzerinden detaylandırmakta; kentte yaşayan LGBTİ+’ların hem gündelik yaşam hem de kamusal hizmetler bağlamındaki ihtiyaçlarını çok boyutlu biçimde ortaya koymaktadır.

1 <https://drive.google.com/file/d/1fZ4zWxnho0kOjE2wJN-wc9luczEVDzYC/view>

Araştırma, Bursa’da yaşayan veya geçmişte Bursa’da yaşamış 134 katılımcının çevrimiçi anket yanıtlarının değerlendirilmesiyle hazırlandı. Toplam 176 kişi ankete katıldı; ancak Bursa ile hiç ilişkisi olmayan 15 kişi ile kontrol sorularından en az ikisine yanlış yanıt veren 27 kişi nicel analizlere dahil edilmedi. Buna karşılık, açık uçlu sorulara verilen tüm yanıtlar tematik kodlama yöntemiyle incelenerek rapora yansıtıldı.

Elde edilen veriler, katılımcıların demografik özellikleri ve yaşam koşulları üzerinden değerlendirildiğinde araştırmanın bulgularını şekillendiren önemli eğilimler ortaya çıktı:

Katılımcıların çoğunluğu kendini ‘kadın’ ya da ‘erkek’ olarak tanımlasa da nonbinary, trans kadın, trans erkek ve diğer kimliklere sahip katılımcılar da araştırmada temsil edilmiştir. Benzer şekilde, katılımcıların büyük kısmı kendini gey, biseksüel veya lezbiyen olarak tanımlasa da panseksüel, aseksüel, kuir, heteroseksüel ve diğer yönelimlere sahip katılımcılar da örnekleme dahil edilmiştir.

Katılımcıların yaşadıkları ilçelere bakıldığında, Nilüfer’de yaşama deneyimi öne çıkmakla beraber anket, Bursa’nın 10 farklı ilçesinden LGBTİ+’lara ulaşmıştır. Örneklemin yaş dağılımına bakıldığında ise katılımcıların büyük çoğunluğunu (%82,9) 18-30 yaş arasındaki gençler oluşturmaktadır. Katılımcıların yaklaşık yarısı eğitim hayatına devam etmekte olup örnekleme öğrenci temsiliyeti oldukça yüksektir. Bununla birlikte, katılımcıların %60’a yakını ücretli bir işte çalışmamaktadır. Bu durum kısmen öğrenci yoğunluğu ile açıklanabilse de öğrenci olmayan katılımcılar arasında da işsizlik oranının dikkat çekici derecede yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yarısından fazlasının geliri asgari ücretin altındadır. Bu durum Bursa’da yaşayan LGBTİ+’ların istihdama erişiminde engeller olduğunu ve derin yoksulluğun LGBTİ+’ların ekonomik koşullarını olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır. Bütün bunlara bağlı olarak katılımcıların önemli bir kısmının da sağlık güvencesi bulunmamaktadır. Sağlık güvencesinin yokluğuyla birlikte

katılımcıların yarısından fazlası en az bir sağlık sorunu yaşadığını da bildirmiştir. Bu kapsamda ruh sağlığı alanında alınan desteğin yoğunluğu LGBTİ+'ların cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, cinsiyet ifadesi ve cinsiyet özellikleri nedeniyle gündelik hayatta kendilerine yönelen ayrımcılıkların yarattığı stres ve kaygı ile birlikte düşünülmelidir.

Ayrımcılık deneyimlerine baktığımızda:

- Son bir yıl içinde kamusal alanda (sokak, park, toplu taşıma, resmi kurumlar, AVM gibi yerler) hak ihlaline (ayrımcılık, şiddet, hizmet reddi, sözlü/fiziksel taciz gibi) uğradığını belirten katılımcıların oranı %34,3 iken bundan emin olamayan katılımcıların oranı %29,9'dur. Bu veriler ortaya koyuyor ki Bursa'da yaşayan LGBTİ+'lar kamusal alanlarda yoğunlukla hak ihlaline maruz kalıyor ya da bu maruziyetin adını koyamıyor. Bu hak ihlallerinin başında taciz ve tehdit, aşağılayıcı muamele, nefret söylemi ve hedef gösterme geliyor. Fiziksel şiddet, saldırı, kamusal hizmetlerden mahrum bırakılma gibi yaşanan ihlallere ilişkin şikayetlere yetkililer ilgisiz kalıyor veya şikayetleri kayıt altına almıyor. Hak ihlaline uğrayan LGBTİ+'lar adalete olan inançsızlık ve daha fazla mağdur edilme riski sebebiyle şikayette bulunmuyor.
- Bursa'da yaşayan LGBTİ+'lar sokakta, komşuluk ilişkilerinde, arkadaş çevresinde, iş ararken, ev kiralarken, sağlık hizmeti alırken, okulda, işyerinde, sosyal alanlarda, hukuk hizmeti alırken, belediye hizmetinden yararlanırken ve özel sektörden hizmet alırken sık sık ayrımcılığa uğruyor. Oranlar katılımcıların büyük çoğunluğunun hayatlarında en az bir kez çeşitli alanlarda kent olanaklarına erişirken ayrımcılığa uğradığını ortaya koyuyor. Ayrımcılık ne yazık ki kamusal hizmetlerde yani belediye hizmetleri, sosyal hizmet, sağlık hizmetleri, kamusal eğitim/kurslar ve sosyal yardımlarda da Bursa'da yaşayan LGBTİ+'ları etkiliyor.

Bu ayrımcılık deneyimlerini bütüncül biçimde değerlendirmek amacıyla kullanılan algı ve deneyim temelli "Kent Hakkına Erişim Ölçeği", toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki 3 kontrol sorusu analize dahil edilmemiş, değerlendirmeler 27 madde

üzerinden yapılmıştır. Her madde 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında puanlanmakta olup, ölçekten alınabilecek toplam puan 27 ile 135 arasında değişmektedir. Madde ortalaması yükseldikçe, LGBTİ+'ların kent yaşamında maruz kaldıkları ayrımcılık algısının arttığı kabul edilmektedir. Katılımcıların bu ölçekten aldığı ortalama puan 3,72 (SD=0,53) olarak hesaplanmıştır. Bu değer, ölçeğin alt sınırına görece yakın konumlanmakta ve katılımcıların önemli bir bölümünün kamusal alanda eşit erişimlerinin çeşitli biçimlerde kısıtlandığını düşündüklerini ortaya koymaktadır.

- Katılımcıların %70'ten fazlası yüksek ya da çok yüksek düzeyde ayrımcılık yaşadığını ya da bu ayrımcılık riskini yoğun hissettiğini belirtti. Özellikle %78,4'ü kimliğini belli etmemek için davranışlarını değiştirdiğini, %79,1'i sözlü/fiziksel şiddet endişesi taşıdığını ve %69,4'ü şiddet durumunda resmi birimlere başvurmaktan çekindiğini ifade eder.
- Barınma alanı, LGBTİ+'ların doğrudan ve dolaylı ayrımcılıkla karşı karşıya kaldıkları temel yaşam alanlarından biridir. Katılımcıların deneyimleri, bu alanda ayrımcılığın yalnızca açık reddedilme biçiminde değil; kira artışları, öğrenci yurtları ve diğer kurumsal barınma alanlarında dışlanma ya da kimliği gizleme zorunluluğu gibi dolaylı yollarla da kendini gösterdiğini ortaya koymaktadır. Katılımcıların %77,6'sı güvenli ve uygun fiyatlı konuta erişimin diğer gruplara göre daha zor olduğunu, %67,2'si ise ev sahibine kimliğini açıklamanın kira sözleşmesinin iptali riskini doğurduğunu belirtmiştir. Bu bulgular, barınma hakkının sadece ekonomik değil aynı zamanda kimlik temelli bir mesele olduğuna işaret etmektedir.
- Bursa'da yaşayan LGBTİ+'lar kent yaşamında çoğunlukla güvenlik tehdidi hissediyor ve ne yazık ki Bursa'da sosyal açıdan desteklenecekleri olanaklara erişemiyor. Katılımcıların yarısından fazlası Bursa'yı LGBTİ+'lar için ya "az yaşanabilir" ya da "kısmen yaşanabilir" buluyor. Mahalle ölçeğine inildiğinde ise bu algının

güvenlik kaygısı üzerinden daha da somutlaştığı görülmektedir: Katılımcıların %85,8'i mahallesinde açık kimlikli olmanın güvenlik riski doğurduğunu düşünüyor.

Kente katılım sonuçlarına baktığımızda ise:

- Kente katılımı toplu taşıma oldukça önemli bir araç. Buna karşın LGBTİ+'lar toplu taşımada rahatsız edici bakışlar, mimikler ile tedirginlik hali yaşarken sözlü taciz, hakaret ve küfürle de karşılaşılıyor. Yaşanan bu ayrımcılıkları fiziksel taciz, toplu taşıma hizmetinin reddi ve personelin ayrımcı tutumları izliyor. Ulaşım araçlarında nefret söylemi veya ayrımcı tutumlarla karşılaşma endişesi %87,3 gibi çok yüksek bir orana ulaşmıştır. Katılımcıların %36,6'sı bu nedenle bazı hat veya duraklardan bilinçli olarak uzak durduğunu, %32,1'i ise ayrımcılık endişesiyle taksi/uber gibi pahalı alternatifleri tercih etmek zorunda kaldığını belirtti.
- Bursa'da yaşayan LGBTİ+'ların çoğu LGBTİ+ alanında çalışan örgütlenmelerden ne yazık ki haberdar değil. Bu sonuç hem LGBTİ+'ların sivil alan ile ilişkisinin zayıflığını hem de LGBTİ+ alanında çalışan kurumların erişilebilirliğinin zayıflığını ortaya koyuyor. Kentteki LGBTİ+ derneklerine veya dayanışma ağlarına kolay erişim sağlandığını düşünenlerin oranı yalnızca %28,4'tür. Ayrıca, katılımcıların %46,3'ü Yaşadığım kentte en az bir LGBTİ+ dostu kafe/bar olduğunu biliyorum ifadesine katılmıyorum ifadesini kullandı, %14,2 ise kararsız olduğunu belirtti.
- Katılımcıların çoğunluğu yerel yönetimlerin karar alma mekanizmalarına dahil değil. Nitekim alıntılara göre katılım mekanizmaları yeteri kadar duyurulmuyor ve LGBTİ+'ları kapsamıyor. Yerel yönetimler LGBTİ+'ların katılımını artırmak için "kota" ve benzeri uygulamalar getirirse de bu uygulamalar LGBTİ+'lar açısından bilinir değil. Ayrımcılık ve ayrımcılık temelli "Kent Hakkına Erişim" ölçeğine göre, katılımcıların %47'si LGBTİ+ görüşlerinin yerel politikalara yansımadığını, %79,8'i ise belediye bütçesinde LGBTİ+ ihtiyaçlarının dikkate alınmadığını düşünüyor.

- Kamu hizmetleri söz konusu olduğunda da ayrımcılık algısı dikkat çekicidir. Katılımcıların %61,9'u belediye hizmetlerinden yararlanırken kimliğini gizlemek zorunda hissettiğini, %31,3'ü belediyeye ait spor salonu ve yüzme havuzlarında hizmet alamama kaygısı taşıdığını, %32,9'u ise kamusal tuvaletleri kullanmaktan kaçındığını belirtmiştir. Bu bulgular, belediye hizmetlerine erişimin LGBTİ+'lar için yalnızca teknik bir mesele değil, aynı zamanda güvenlik ve kimlik gizleme stratejileriyle iç içe geçmiş bir deneyim olduğunu göstermektedir. Kamusal alanlarda görünürlük de sınırlıdır; katılımcıların %68,6'sı park ve sahil gibi ortak mekânlarda LGBTİ+'ların rahatça bir araya gelemediğini ifade etmiştir. Bu tablo, kentte sosyalleşmenin dahi ayrımcılık ve dışlanma riskiyle gölgelendiğini ortaya koymaktadır.

Yaşanan bu olumsuz gelişmelerin karşısında Bursa'da yaşayan LGBTİ+'lar yerel yönetimlerden güvenli ve erişilebilir mekanlar, LGBTİ+ görünürlüğü ve sosyal katılımı artıracak olanaklar, sivil toplumu ve örgütlenmeyi destekleyecek çalışmalar, ayrımcılığa karşı hukuki koruma ve mücadele, istihdam olanakları ve ekonomik destek, farkındalık programları, danışmanlık ve sağlık hizmetleri talep ediyor. Katılımcıların talepleriyle birlikte hatırlanması gereken bir diğer husus da yerel yönetimlerin insan haklarını kılavuz edinerek çalışmaları sürdürmesi gereğidir.

Özetle; Bursa'da yaşayan LGBTİ+'lar hem sosyal hayatta hem de kamusal hizmetlerde çeşitli ayrımcılıklarla, adalete olan inançsızlıkla ve güvenlik tehdidiyle karşı karşıya. Türkiye'nin pek çok şehrinde ve hayatın her alanında LGBTİ+'ların yaşadığı bu ayrımcılıklara karşı yerel yönetimlerin LGBTİ+ kapsayıcı hizmetleri (barınma, danışmanlık, sağlık, yoksulluktan korunma, istihdam gibi) hayata geçirmesi, hizmetlerini duyurması ve erişilebilir kılması, LGBTİ+'ları kent politikalarına ve karar alma süreçlerine dahil etmesi, LGBTİ+ hakları için çalışan sivil toplum örgütleriyle işbirliği yapması büyük önem taşıyor.

2. GİRİŞ

Bursa’da yaşayan LGBTİ+’ların kent deneyimlerini araştırdığımız bu çalışma ile LGBTİ+’ların kentsel alanlarda karşılaştıkları ayrımcılık deneyimlerini, kent politikalarına katılımlarının önündeki engelleri ve hizmetlere erişimde karşılaştıkları ayrımcılığı görünür kılmayı amaçladık. Hazırladığımız bu raporun LGBTİ+ politikaları üzerine yerel yönetimlerle çalışmada bir savunuculuk aracı işlevi görmesini hedefledik.

2025’in “Aile Yılı” ilan edildiği, merkezi idarenin ve siyasilerin nefret söylemleriyle LGBTİ+’ları hedef aldığı bir yılın yarısını tamamladık. 2025’in ilk yarısında Onur Yürüyüşleri’nde ve diğer eylemlerde barışçıl protesto hakkını kullanmak isteyen LGBTİ+’ların işkenceyle gözaltına alındığını gördük. Trans kadınların yaşadıkları evler hukuksuzca mühürlendi. Yine transların hormon terapisine erişimine 21 yaş sınırı getirildi. Basının eriştiği yasa tasarısı taslaklarıyla, LGBTİ+’ların örgütlenme ve ifade özgürlüğünü engellemeyi ve LGBTİ+ varoluşlarını kriminalize etmeyi hedefleyen belgelerin karar alıcıların çekmecelerinde bekletildiğini öğrendik.

LGBTİ+ların temel insan haklarının sistematik olarak hedef alındığı ve nefret söylemlerinin yönetim şemasının en üst kademelerinde yaygınlaştığı böylesi bir dönemde yerel yönetim temsilcilerine yönelen gözaltı ve tutuklamalar, belediyelere dönük kayyum uygulamaları da Türkiye’nin gündeminde. Yönetim organlarının böylesine etkisizleştirildiği, gücün belirli bir merkezde toplandığı bu bağlamda, LGBTİ+ların yerel yönetim hizmetlerine olan ihtiyacı da artmaktadır. Yerel yönetimler, LGBTİ+ları ve LGBTİ+ haklarını güçlendirebilecek kritik mekanizmaların başındadır.

Bu sebeple Bursa’da yaşayan LGBTİ+ların kent deneyimlerinin, sorunlarının ve ihtiyaçlarının belgelenmesinin, LGBTİ+ haklarını

güçlendirecek çalışmaların hayata geçmesinin eşit haklara dayalı yaşamı güçlendireceği inancındayız.

Tam da bu ihtiyaçlar doğrultusunda, Özgür Renkler Derneği olarak on yılı aşkın süredir LGBTİ+'ları ve LGBTİ+ haklarını güçlendirebilmek için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Dernek merkezimizin bulunduğu Bursa'da, LGBTİ+'lara hukuki ve psiko-sosyal danışmanlık hizmetleri sağlıyor, LGBTİ+ haklarına ilişkin çeşitli savunuculuk çalışmaları gerçekleştiriyoruz. Çalışmalarımızı, toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirmek ve daha adil, özgür bir geleceği inşa etmek amacıyla hayata geçiriyoruz. Bunu, diğer LGBTİ+ derneklerinin çalışmalarında olduğu gibi dayanışma perspektifiyle sürdürüyoruz.

Bu rapor, yürüttüğümüz savunuculuk faaliyetlerinin bir parçası olarak Bursa'da LGBTİ+ların kent yaşamındaki deneyimlerini görünür kılmayı ve yerel yönetim politikalarının kapsayıcılığını artırmayı hedeflemektedir. Araştırma sürecinde hem nicel hem nitel verilerle, kentte yaşayan LGBTİ+ların karşılaştıkları engelleri, ihtiyaçlarını ve beklentilerini ortaya koyduk.

Ankete katılan tüm katılımcılara ve araştırma ile raporlama sürecine sunduğu değerli katkılarından ötürü *Berfu Şeker'e, İlknur Üstün'e ve Reyda Ergün'e* teşekkür ederiz.

Daha önce hazırladığımız ve Bursa'da bulunan belediyelerin LGBTİ+ politikaları açısından durumunu ortaya koyduğumuz "*Bursa Belediyelerinin LGBTİ+ Politikaları Açısından Durumu*" raporu ile birlikte hazırladığımız bu raporun yerel yönetim çalışmalarını destekleyici bir kılavuz olmasını dileriz.

2.1. Yöntem

Bu çalışma, Bursa'da yaşayan ya da geçmişte burada yaşamış LGBTİ+ların kent hakkına erişim deneyimlerini ortaya koymak amacıyla tasarlandı. Amacımız, LGBTİ+ların kentsel mekânda karşılaştıkları ayrımcılık biçimlerini, yerel yönetim politikalarına

katılımının önündeki engelleri ve hizmetlere erişimde yaşanan sorunları görünür kılmaktı. Bu nedenle hem sayısal verileri hem de katılımcıların kendi kelimeleriyle aktardıkları deneyimleri bir araya getiren kapsamlı bir araştırma yöntemi benimsedik.

Araştırmanın veri toplama aracı, 17 bölüm ve 40 sorudan oluşan çevrimiçi bir anket formu oldu. Sorular; araştırma ekibinin literatür taraması, danışma kurulunun düzenli toplantıları, kent hakkı alanında çalışan uzmanlarla yapılan görüşmeler ve LGBTİ+larla gerçekleştirilen odak grup çalışmaları ile yarı yapılandırılmış mülakatlardan elde edilen bilgilerle oluşturuldu. Böylece, hem akademik kaynaklardan beslenen hem de doğrudan öznelere katkısını yansıtan bir soru seti ortaya çıktı.

Anketin son hâli, 9 Mayıs - 15 Haziran 2025 tarihleri arasında sosyal medya aracılığıyla yaygınlaştırıldı. Uygulama öncesinde 15 kişinin katıldığı bir pilot çalışma gerçekleştirildi. Bu süreçte gelen öneriler doğrultusunda soruların ifadesi, sıralaması ve kapsayıcılığı üzerinde düzenlemeler yapıldı. Anket hem kapalı uçlu hem de açık uçlu sorular içerdi. Böylece katılımcılar yalnızca istatistiksel olarak değerlendirilebilecek yanıtlar vermekle kalmadı aynı zamanda deneyimlerini kendi sözleriyle aktarabildiler.

Katılımcılara, yanıtlarının anonim tutulacağı ve yalnızca bu araştırma amacıyla kullanılacağı bilgisi Aydınlatma Metni ve Açık Rıza Formu ile iletildi. Kimlik bilgileri hiçbir aşamada talep edilmedi, veriler Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) kapsamında güvence altına alındı.

Araştırma kapsamında ayrıca algı ve deneyim temelli "LGBTİ+ların Kent Hakkına Erişimi Ölçeği" geliştirildi. Bu 30 maddelik ölçek; güvenlik, barınma, ulaşım, kamusal hizmetlere erişim ve yerel yönetim karar alma süreçlerine katılım gibi temel boyutları ölçtü. Likert tipi olarak tasarlanan ölçeğin güvenirlik katsayısı 0,854 olarak hesaplandı; bu yüksek değer, ölçeğin tutarlı ve güvenilir sonuçlar verdiğini gösterdi. Ölçek sayesinde katılımcıların kentte kendilerini

ne ölçüde eşit, güvende ve kapsanmış hissettikleri, aynı zamanda hangi alanlarda daha fazla risk ve engelle karşılaştıkları bütüncül bir şekilde değerlendirildi.

Araştırmanın örneklemini, Bursa’da yaşayan veya geçmişte burada yaşamış, 18 yaş ve üzeri 134 LGBTİ+ oluşturdu. Yaş ortalaması 24,4 olan katılımcıların önemli bir bölümü Nilüfer ve Osmangazi ilçelerinde yaşıyordu. Öğrencilerin oranının yüksek olması, genç LGBTİ+ların kent deneyimlerini anlamak açısından önemli bir temsil sağladı. Katılımcılar farklı yaş gruplarından, cinsiyet kimliklerinden ve cinsel yönelimlerden gelerek kentin farklı sosyo-kültürel bölgelerinden bir çeşitlilik sundu. Bu çeşitlilik, elde edilen verilerin hem kapsamını hem de temsiliyetini güçlendirdi.

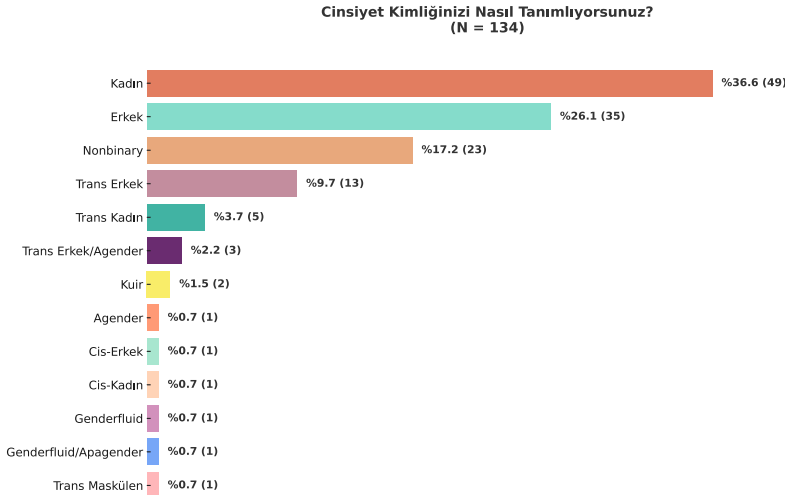
Bu yöntemle toplanan veriler, LGBTİ+ların Bursa’daki kent yaşamına dair hem sayısal eğilimleri hem de kişisel anlatıları yansıtacak şekilde analiz edildi. Böylece ortaya çıkan sonuçlar yalnızca rakamlarla sınırlı kalmadı; LGBTİ+ların günlük hayatlarında karşılaştıkları zorlukları, beklentilerini ve çözüm önerilerini kendi seslerinden aktaran bir belgeye dönüştü.

3. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

3.1. Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim

134 katılımcı cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimlerini kendi ifadeleriyle tanımlamışlardır. Ankete katılan 49 kişi cinsiyet kimliğini (%36,6) "kadın", 35 kişi (%26,1) "erkek", 23 kişi (%17,2) "non-binary" olarak ifade etmiştir. 13 kişi (%9,7) cinsiyet kimliğini "trans erkek" olarak ifade ederken, 5 kişi de (%3,7) "trans kadın" olarak ifade etmiştir.

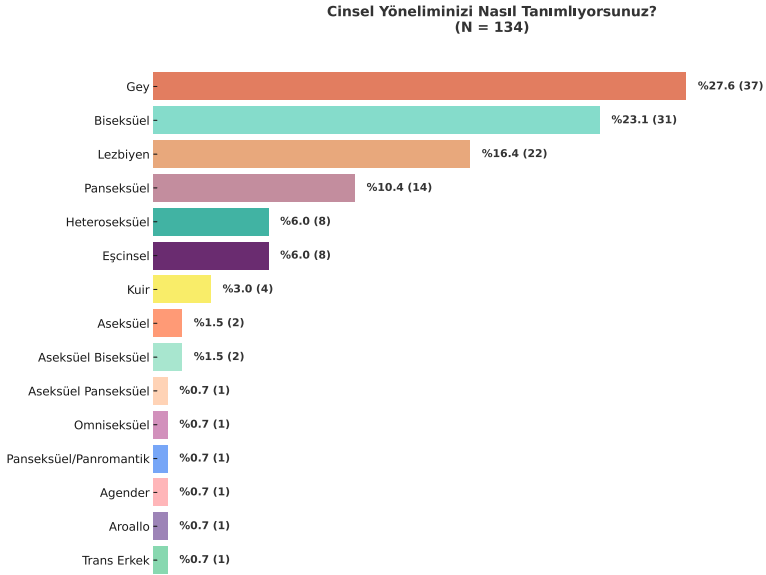
Örneklem içerisinde az da olsa cinsiyet kimliğini "cis kadın" (1), "cis erkek" (1) "agender" (1), "genderfluid" (1), "genderfluid/apagender" (1), "kuir" (2), "trans erkek/agender" (1), "trans maskülen" (1) tanımlarıyla ifade eden katılımcılar da mevcuttur. Detaylar izleyen grafikte gösterilmiştir.



Grafik 1

Ankete katılan 134 kişi, cinsel yönelimini çeşitli ifadelerle dile getirmiştir. 37 kişi (%27,6) cinsel yönelimini "gey" olarak tanımlarken, 31 kişi (%23,1) "biseksüel" olarak, 22 kişi (%16,4) ise "lezbiyen" olarak ifade etmiştir. 14 kişi (%10,4) ise "panseksüel" olarak cinsel yönelimini ifade etmiştir.

Tanımlamalar arasında "eşcinsel" (8), "heteroseksüel" (8), "kuir" (4), "aseksüel" (2), "aseksüel ve biseksüel" (2), "aseksüel ve panseksüel" (1), "agender" (1), "arallo" (1), "omniseksüel" (1), "panseksüel/panromantik" (1) ve "trans erkek" (1) de mevcuttur. Detaylar izleyen grafikte gösterilmiştir.



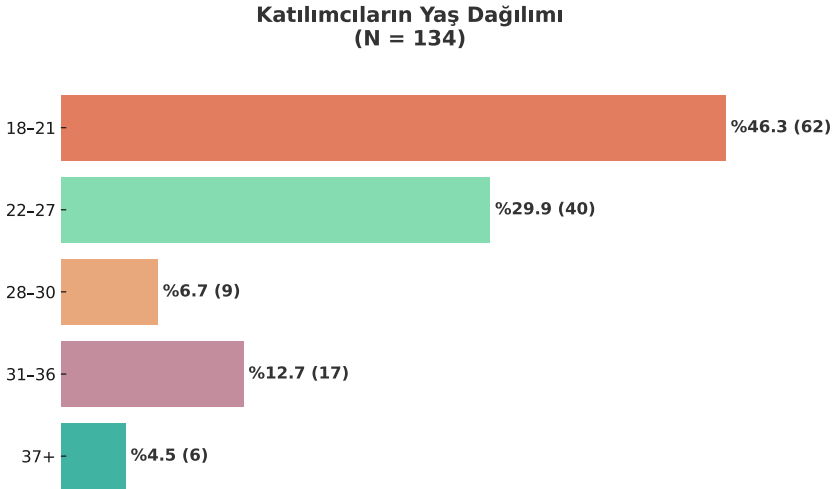
Grafik 2

Grafiklerden de anlaşılabilceği gibi katılımcıların büyük bir bölümü cinsiyet kimliğini kadın ve erkek olarak ifade etse de bu ikiliğin dışındaki ifadeler de anlamlı bir veri sunmaktadır. Benzer şekilde katılımcıların büyük bir bölümü cinsel yönelimini gey, biseksüel

ve lezbiyen olarak tanımlasa da çeşitli tanımlamalar mevcuttur. Bu oranlar katılımcılar arasındaki cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim çeşitliliğini göstermektedir.

3.2. Yaş, Eğitim ve Çalışma

Araştırmamıza katılanların yaş durumu aşağıdaki grafikte verilmektedir. 62 kişi (%46,3) 18-21 yaş aralığında bulunmaktadır. 40 kişi (%29,9) 22-27 yaş arasında, 9 kişi (%6,7) 28-30 yaşları arasında, 17 kişi (%12,7) 31-36 yaşları arasındadır. 6 kişi ise 37 yaş ve üstündedir. 18-30 yaş arasında olan 111 katılımcının toplam oranı %82,9'dur. Bu oran bize katılımcıların büyük çoğunluğunun gençlerden oluştuğunu göstermektedir.

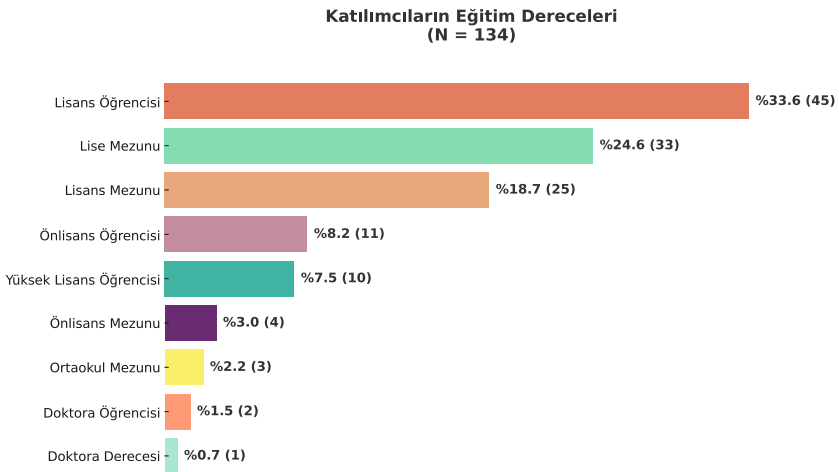


Grafik 3

Toplam 134 kişinin eğitim durumları değerlendirildiğinde, 68 kişi (%50,7) yani katılımcıların yarısı halen eğitimine devam etmektedir. Bu durum, örneklem içinde öğrencilerin görece yüksek bir oranı olduğunu göstermektedir. Bu grup içerisinde en büyük payı 45 kişi

(%33,6) ile lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Ön lisans öğrencisi 11 kişi (%8,2) ve yüksek lisans öğrencisi 10 kişi (%7,5) mevcutken, 2 kişi de (%1,5) doktora öğrencisidir.

62 kişi ise (%46,3) mezun olduğunu belirtmiştir. 33 kişi (%24,6) lise, 25 kişi (%18,7) lisans, 4 kişi (%3,0) önlisans mezunu olduğunu ifade ederken 3 kişi de (%2,2) ortaokul mezunudur. Katılımcılardan sadece 1 kişi (%0,7) doktora derecesine sahiptir.

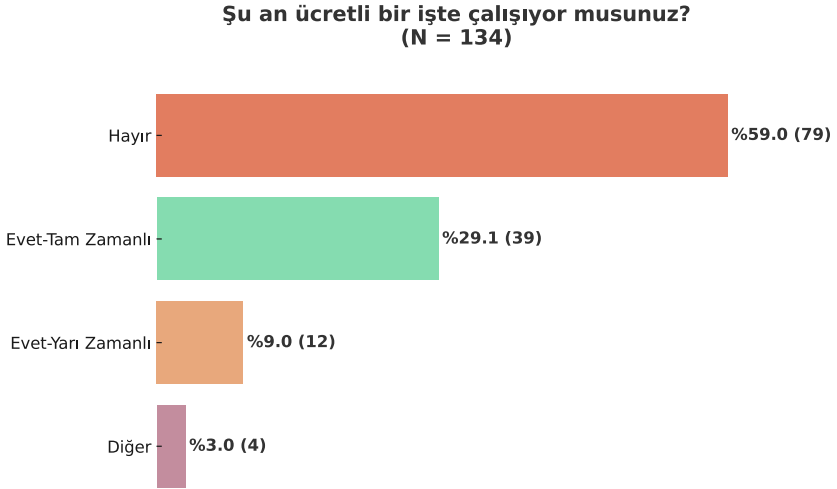


Grafik 4

Katılımcıların çalışma durumuna bakıldığında 79 kişi (%59) şu anda ücretli bir işte çalışmamaktadır. 39 kişi (%29,1) tam zamanlı çalıştığını ifade ederken, 12 kişi de (%9,0) yarı zamanlı çalıştığını belirtmiştir. Ayrıca 4 kişi (%3,0) “diğer” kategorisinde yani standart çalışma biçimlerinin dışında yer aldığını belirtmiştir.

Bu bulgu, araştırmaya katılanların önemli bir bölümünün öğrenci olmasından da etkilenmektedir. Öğrenciler arasında çalışmayanların oranı yüksektir; ancak bu durum yalnızca öğrencilikle sınırlı değildir. Mezun katılımcılar arasında da işsizlik oranı dikkat çekici

düzyededir. Dolayısıyla örneklemdaki yüksek işsizlik oranı, hem sosyo-ekonomik koşulların hem de cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli ayrımcılığın bir yansıması olarak değerlendirilmelidir.



Grafik 5

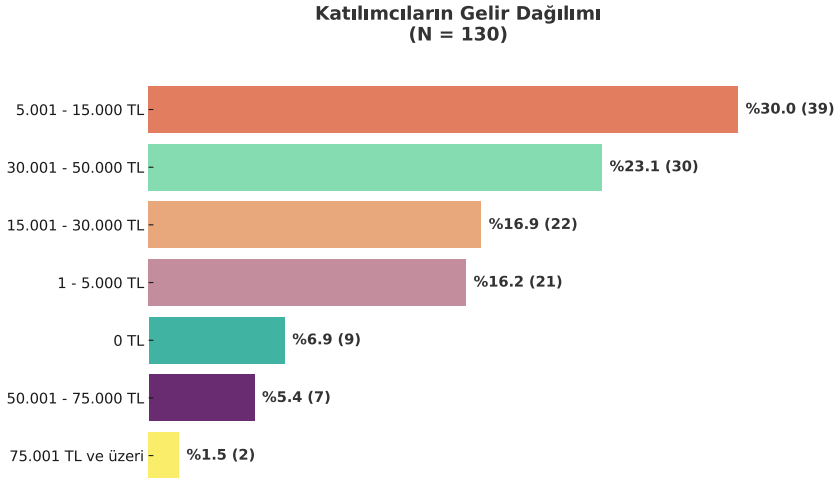
3.3. Gelir, Mülkiyet, Sağlık Güvencesi ve Sağlık Durumu

134 katılımcının tamamı Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla bu örneklem içerisinde farklı yasal statülerde kalışa sahip (mülteci, şartlı mülteci, ikincil koruma altında olan gibi) kişiler yer almamıştır.

Aylık ortalama gelir durumuna ilişkin 130 katılımcı yanıt verirken 4 kişi yanıt vermek istememiştir. 9 kişi (%6,9) hiç geliri olmadığını, 21 kişi (%16,2) 1-5.000 TL geliri olduğunu ve 39 kişi (%30) 5.000-15.000 TL geliri olduğunu belirtmiştir. Geliri olmayanlarla birlikte hesaplandığında bu oran örneklemin yarısından fazlasına tekabül etmektedir.

Öğrencilik temsiliyeti ve yoğun işsizlik oranıyla birlikte dikkate alındığında ankete katılan ve Bursa’da yaşayan LGBTİ+’lar bekar bir çalışanın aylık yaşama maliyetinin ve açlık sınırının altında gelir elde etmekte veya hiç elde edememektedir.²

22 kişi (%16,9) 15.000-30.000 TL arasında gelir elde ettiğini ifade ederken 30 kişi de (%23,1) 30.000-50.000 TL arasında gelir elde ettiğini belirtmiştir. Yalnızca 9 kişi (%6,9) 50.000 TL ve üzeri gelire sahiptir.

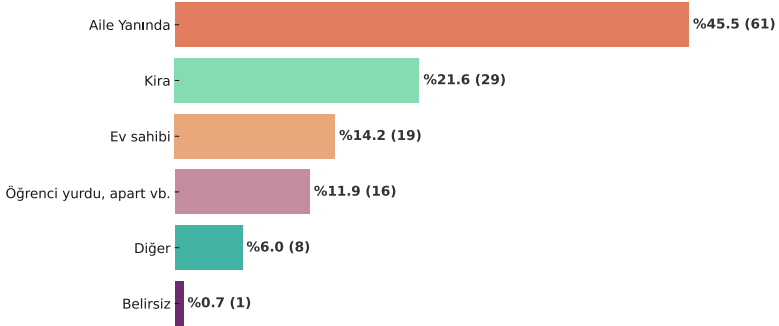


Grafik 6

134 katılımcının 133’ü oturduğu konutun mülkiyet durumuna ilişkin paylaşımda bulundu. 61 kişi (%45,5) ailesiyle yaşarken, 29 kişi (%21,6) kirada, 19 kişi (%14,2) kendi evinde oturmaktadır. 16 kişi (%11,9) öğrenci yurdu veya apartta kalmaktadır. 8 kişi (%6,0) diğer seçeneğini işaretlemiştir ve 1 kişi yanıt vermemiştir. Veriler katılımcıların neredeyse yarısına yakınının ailesinin yanında yaşadığını ifade etmektedir.

² <https://www.turkis.org.tr/turk-is-haziran-2025-aclik-ve-yoksulluk-siniri/>

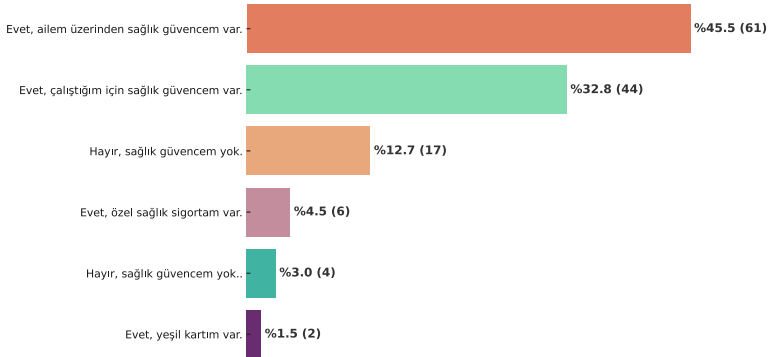
Oturduğunuz konutun mülkiyet durumu nedir?
(N = 134)



Grafik 7

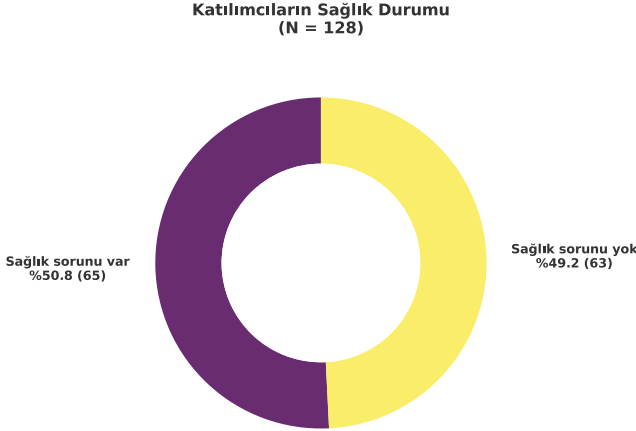
İşsizliğe ve öğrenci temsiliyetine de bağlı olarak 61 kişi (%45,5) aileleri üzerinden sağlık güvencesine sahip olduklarını ifade etmiştir. 44 kişi (%32,8) çalıştığı için sağlık sigortası olduğunu belirtirken, 6 kişi (%4,5) özel sağlık sigortasına sahip olduğunu, 2 kişi ise (%1,5) yeşil kart sahibi olduğunu belirtmiştir. Ancak 17 kişi (%12,7) herhangi bir sağlık güvencesi olmadığını belirtmiştir. Yani katılımcıların yaklaşık 6'da 1'i sağlık güvencesi olmadan hayatlarını sürdürmektedir.

Sağlık Güvenceniz Var Mı?
(N = 134)



Grafik 8

Araştırmada dikkat çeken bir diğer bulgu, katılımcıların yarısına yakınının 65 kişi (%50,8) kronik hastalık, HIV, engellilik veya ruh sağlığı desteği gibi en az bir sağlık sorunu olduğunu belirtmesidir. Sağlık sorunu olmadığını belirten katılımcıların oranı ise 63 kişi (%49,2) 'dir. Ayrıca 6 katılımcı bu soruya yanıt vermemeyi tercih etmiştir.



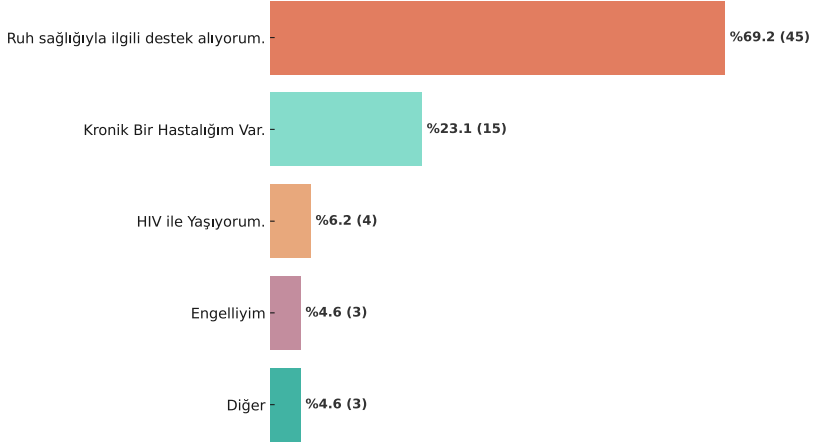
Grafik 9³

Sağlık sorunu olduğunu belirten 65 kişi arasında yapılan çoklu yanıt analizine göre, katılımcıların %69,2'si (45) ruh sağlığı desteği aldığını, %23,1'i (15) kronik bir hastalığı bulunduğunu, %6,2'si (4) HIV ile yaşadığını, %4,6'sı (3) engelliliği olduğunu ve yine %4,6'sı (3) başka sağlık sorunları bulunduğunu ifade etmiştir. Katılımcılar birden fazla seçeneği aynı anda işaretleyebildiği için toplam yanıt sayısı sağlık sorunu olan kişi sayısını aşmaktadır.

Bu bulgular, LGBTİ+'ların önemli bir bölümünün sağlık sorunlarıyla yaşadığını ve özellikle ruh sağlığı desteği ihtiyacının baskın olduğunu göstermektedir. Cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, cinsiyet ifadesi ve cinsiyet özellikleri temelli ayrımcılık ve şiddet, LGBTİ+'ların gündelik hayatlarında stres ve kaygıyı artırmakta; ayrımcılıktan arınmış ve erişilebilir ruh sağlığı hizmetlerine duyulan ihtiyacı daha da kritik hale getirmektedir.

3 6 kişi yanıt vermek istememiştir.

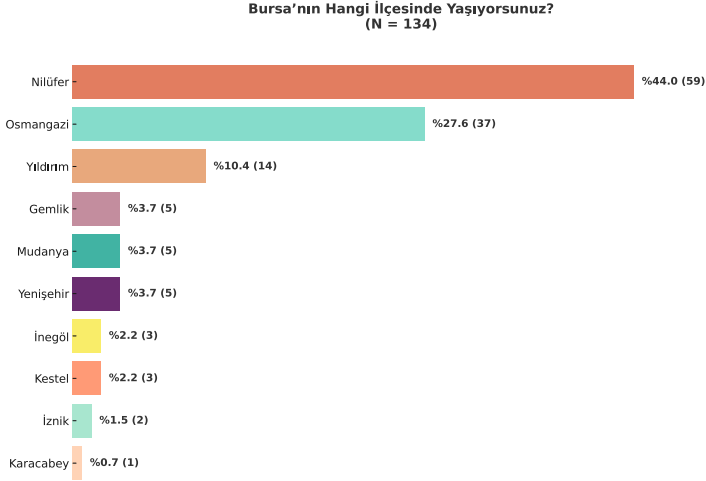
Sağlık Sorunu Bildiren Katılımcıların Dağılımı (N = 65)



Grafik 10

3.4. Bursa'da İkamet Durumu

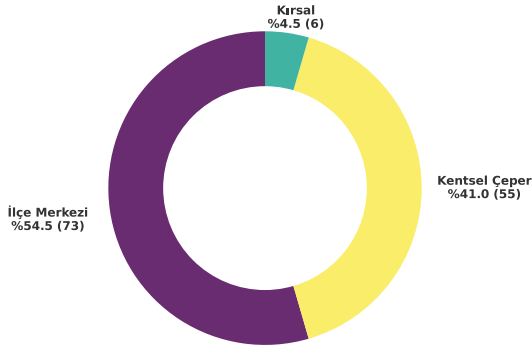
Katılımcılara Bursa'nın hangi ilçesinde yaşadıkları ya da yaşam deneyimine sahip olduklarını sorduk. Hâlen Bursa'da yaşayan 119 LGBTİ+ bulunmakta; geçmişte Bursa'da yaşamış olanlarla birlikte toplam 134 kişinin deneyimleri araştırmaya yansımaktadır. Katılımcıların %44,5'i (53) Nilüfer'de, %27,7'si (33) Osmangazi'de ve %11,8'i (14) Yıldırım'da yaşamaktadır. Bunun yanı sıra Mudanya (5), İnegöl (3), Kestel (3), Yenişehir (3), Gemlik (2), İznik (2) ve Karacabey'de (1) yaşayan LGBTİ+'ların da görüşleri raporda temsil edilmektedir. Bu dağılım, Bursa'nın farklı ilçelerinde yaşayan LGBTİ+'ların deneyimlerinin çeşitliliğini ortaya koymakta ve yerel düzeyde kapsayıcı politikaların her ilçede hayata geçirilmesinin önemine işaret etmektedir.



Grafik 11

Katılımcıların bulundukları ilçede yaşama süreleri incelendiğinde, önemli bir kısmının 10 yıl ve üzerinde ikamet ettiği görülmektedir. Ayrıca 73 kişi (%54,5) ilçe merkezinde yani hizmetlerin yoğun olduğu alanlarda yaşamaktadır. 55 kişi (%41,0) kentsel çeper ya da merkeze bağlı mahalle/semtilerde bulunurken, 6 kişi (%4,5) kırsal bölgede ikamet ettiğini belirtmiştir.

Yaşadığınız Bölgeyi Nasıl Tanımlarsınız?
(N = 134)



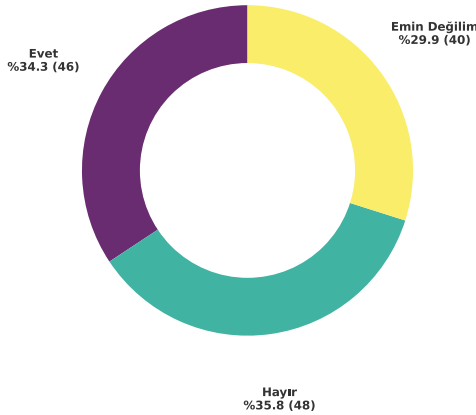
Grafik 12

4. AYRIMCILIK DENEYİMLERİ

4.1. Son Bir Yıl İçerisinde Kamusal Alanda Yaşanan Hak İhlalleri

Katılımcılara son bir yıl içerisinde kamusal alanlarda (sokak, park, toplu taşıma, resmi kurumlar ya da AVM gibi yerlerde) cinsel yönelim, cinsiyet kimliği temelli hak ihlaline uğrayıp uğramadıklarını sorulduğunda 46 kişi (%34,3) hak ihlaline uğradığını belirtmiştir. 48 kişi (%35,8) böylesi bir deneyim yaşamadığını belirtirken, 40 kişi (%29,9) “emin olmadığını” belirtmiştir. ‘Emin değilim’ yanıtlarının yüksekliği, bir yandan LGBTİ+’ların sık karşılaştıkları ayrımcılıkları olağanlaştırmalarından; diğer yandan da bazı deneyimlerin hak ihlali olarak tanımlanmasının güç olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Son 1 Yıl İçinde Kamusal Alanlarda LGBTİ+ Kimliğiniz Nedeniyle Hak İhlaline Maruz Kaldığınızı Düşünüyor Musunuz?
(N = 134)

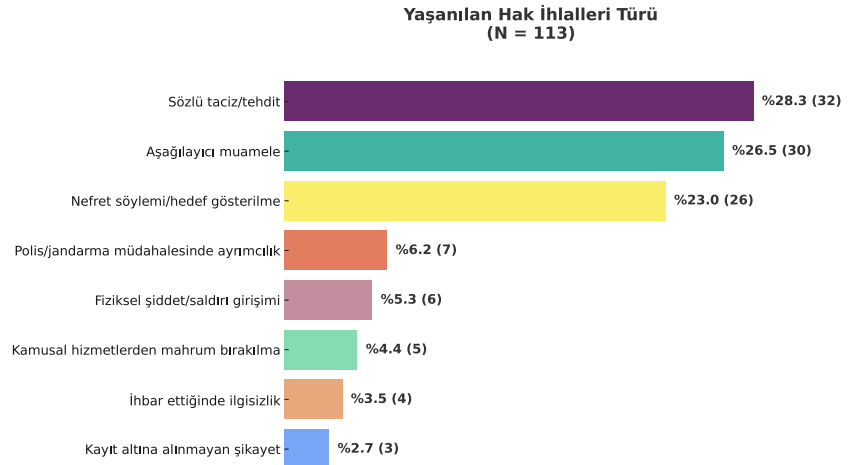


Grafik 13

Hak ihlaline uğradığını belirten katılımcılara (46) bu deneyimin türünü belirten çoklu yanıt formatında sorular sorulduğunda ise katılımcılar toplam 113 farklı hak ihlali bildirdi. Bu durum LGBTİ+'ların uğradığı hak ihlallerinin tekil bir olay olmadığını, kamusal alanda birden çok katmanda ve biçimde yaşandığını göstermektedir.

En sık bildirilen hak ihlali sözlü taciz ve tehdit (32) iken bunu aşağılayıcı muamele (30) izlemiştir. 26 nefret söylemi ve hedef gösterilme bildirimi ile birlikte düşündüğümüzde katılımcılar kamusal alanda yoğunlukla sözlü taciz, tehdit, aşağılama, hedef alınma ve nefret söylemiyle karşılaşmıştır. Sonuçlar LGBTİ+'ların kamusal alanda var olmasının önündeki güçlükleri ortaya koymaktadır.

7 kolluk kuvveti müdahalesinde ayrımcılık bildirimi, 6 fiziksel şiddet veya saldırı bildirimi mevcuttur. Ayrıca 5 katılımcı kamusal hizmetlerden mahrum bırakıldığını, 4 katılımcı yetkililerin şikâyetlerine ilgisiz kaldığını ve 3 katılımcı da şikâyetlerinin kayıt altına alınmadığını belirtmiştir. Bu veriler, nefretin LGBTİ+'lara doğrudan şiddet olarak yöneldiğini göstermekte; aynı zamanda güvenlik güçleri, kamu kurumları ve yerel hizmetler gibi alanlarda da ayrımcılığın devam ettiğini ortaya koymaktadır.



Grafik 14

Yaşanan hak ihlalleri karşısında katılımcılara şikayette bulunup bulunmadığını sorduğumuzda ise 46 katılımcının %91,3'ü (42) hiçbir yere başvurmadığını belirtmiştir. Yalnızca 4 kişi (%8,7) şikayet mekanizmasına başvurduğunu belirtmiştir. Daha önce Kaos GL Derneği'nin hazırladığı "Adalete Erişim Raporu"nun⁴ da bu veriyi doğruladığı gibi LGBTİ+'lar adalet mekanizmalarına güven duymamaktadır ve adalete erişimde daha da mağdur edilmekten çekinmektedir. Yaşanan bu durum ihlallerin kayıt altına alınamadığının ve adalete erişimde yaşanan sistematik ihlalin de bir göstergesidir.

Yaşadığınız Hak İhlaline Dair Herhangi Bir Şikayet Mekanizmasına Başvurdunuz Mu?
(N = 46)

Evet, başvurdum
%8.7 (4)



Hayır, başvurmadım
%91.3 (42)

Grafik 15

"Çünkü nefret söyleminin ve sözlü tacizin pratikte cezai yaptırımını yok denecek kadar az ve kolluk kuvvetleri ciddiye almıyor"

"Başvuru yapsam da başvurumun ciddiye alınmayacağına inanıyorum"

"Şikayet ettiğim kişiden çok ben cezalandırılacağım diye korktum"

"Bir tutanak bile tutmadılar, insan yerine konmadım"

"Hukuk bizi savunmuyor"

4 <https://kaosgldernegi.org/images/library/adalete-eris-im-raporu.pdf>

4.2. Ayrımcılığa Uğrama Sıklığı

Katılımcılara, LGBTİ+ kimlikleri nedeniyle farklı kamusal ve sosyal alanlarda ne sıklıkla ayrımcılık yaşadıklarını sorduk. Soru formunda, iş arama süreci, ev kiralama, sokakta bulunma, okul ortamı, işyeri, sağlık kurumları, restoran-kafe-bar-alışveriş merkezi gibi sosyal mekânlar, hukuk hizmetleri, belediye hizmetleri, özel sektör (spor salonu, banka vb.) hizmetleri, komşuluk ilişkileri ve arkadaş çevresi gibi toplam 12 alan yer aldı. Her alan için "asla", "nadiren", "ara sıra", "zaman zaman", "sık sık", "daima" ve "bu madde benimle ilişkili değil" seçenekleri sunuldu. Böylece, hem ayrımcılığın sıklığı hem de katılımcıların gündelik yaşamlarında hangi alanlarda ayrımcılığa maruz kaldıkları ölçülebildi.

Tüm alanlardan elde edilen yanıtların ortalaması 2,74. Bu değer, kabaca "ara sıra" ile "nadiren" arasında bir yerde duruyor. Yani katılımcılar, kamusal ve sosyal yaşamın farklı alanlarında zaman zaman ayrımcılık deneyimliyor ancak bu deneyim herkes için aynı yoğunlukta yaşanmıyor. Standart sapma ise 1,17. Bu bize, bazı katılımcıların neredeyse hiç ayrımcılık yaşamadığını, bazılarının ise oldukça sık ayrımcılıkla karşılaştığını gösteriyor.

Yanıt seçenekleri 1 (Asla) ile 6 (Daima) arasında kodlandı. Katılımcıların madde ortalamaları 1,0 ile 5,8 arasında değişmektedir. Yüksek ortalamalar az sayıda katılımcıdan gelirken, yanıtların büyük kısmı 2-3 bandında toplanmıştır. Bu tablo, ortalama bir katılımcı için ayrımcılığın her gün yaşanan bir durum olmadığını; ancak hayatın pek çok alanında kendini düzenli olarak hissettiren bir gerçeklik olduğunu gösteriyor.

En yoğun ayrımcılık bildirilen alanlar sokak, komşuluk ilişkileri ve okul ortamları. Daha nadir bildirilen alanlar ise hukuk hizmetleri ve belediye hizmetleri. Ancak burada "düşük oranın tek başına daha kapsayıcı bir deneyimi işaret ettiğini söylemek mümkün değil. Resmi hizmetlerde ayrımcılık yaşama ihtimali, birçok LGBTİ+ için bu hizmetlere hiç başvurmamayı tercih etmek anlamına gelebiliyor.

Güvensizlik, olası damgalanma ve tekrar mağdur edilme riski, bu alanlara yönelimi baştan sınırlıyor. Bu nedenle düşük oranlar, aslında kapsayıcı hizmetten çok, hizmete erişim eksikliğinin bir yansıması olarak okunmalı.

Hukuk hizmetleri ve belediye hizmetlerinde düşük ayrımcılık oranı, bu alanların güvenli olduğuna dair kesin bir veri sunmuyor. Aksine, katılımcıların bir kısmının bu hizmetleri kullanmaktan kaçınması; dolayısıyla buralarda ayrımcılıkla karşılaşma ihtimalinin hiç deneyimlenmemesi bu sonucu doğruluyor olabilir. Bu durum, LGBTİ+ların yalnızca maruz kaldıkları ayrımcılık üzerinden değil, kaçındıkları alanlar üzerinden de kent yaşamından dışlandığını gösteriyor.

Bu genel tabloyu akılda tutarak, şimdi ayrımcılık deneyimlerinin en yoğun yaşandığı alanlardan başlayarak detaylı verilere bakabiliriz:

- Sokakta yaşanan ayrımcılığa ilişkin 128 kişi yanıt vermiştir. 20 kişi (%15,6) sık sık/daima sokakta ayrımcılığa uğradığını belirtmiştir. Diğer seçenekler için sık sık/daima oranları şöyledir:
- Komşuluk ilişkilerinde yaşanan ayrımcılığa ilişkin 118 kişi yanıt vermiştir. 36 kişi (%30,5) sık sık ayrımcılığa uğradığını belirtmiştir.
- Arkadaş çevresinde de ayrımcılık deneyimi dikkat çekici düzeydedir. Katılımcıların yalnızca %37,6'sı (50) "asla" ayrımcılık yaşamadığını belirtirken, 16 kişi (%12,0) "sık sık" ya da "daima" ayrımcılığa uğradığını ifade etmiştir. Geriye kalan katılımcılar ise "ara sıra" veya "zaman zaman" yanıtlarıyla, bu alanda da belirli ölçüde ayrımcılık deneyimlediklerini ortaya koymuştur.
- İş arama süreci, katılımcıların önemli bir kısmı için ayrımcılığın yoğun yaşandığı alanlardan biridir. Toplam 99 katılımcıdan yalnızca %25,3'ü (25) "asla" ayrımcılık yaşamadığını belirtmiştir. Aynı oranda katılımcı (%25,3; 25) ise "sık sık" ya da "daima" ayrımcılığa uğradığını ifade etmiştir. Kalan yanıtlar incelendiğinde, %20,2'si (20) "nadiren" ve %29,3'ü (29) "ara sıra/zaman zaman"

ayrımcılık yaşadığını belirtmiştir. Bu tablo, istihdama erişimde LGBTİ+lar açısından ciddi ve yapısal engellerin varlığına işaret etmektedir.

- Ev kiralarken 86 katılımcının 16'sı (%18,6), sağlık hizmeti alırken 119 katılımcının 24'ü (%20,2), okulda 123 katılımcının 33'ü (%26,8), iş yerinde 97 katılımcının 16'sı (%16,5), sosyal alanlarda -restoran, kafe, bar, AVM gibi- 127 katılımcının 13'ü (%10,2), hukuk hizmeti alırken 84 katılımcının 11'i (%13,1), belediye hizmetinden yararlanırken 95 katılımcının 12'si (%12,6) ve özel sektörden hizmet alırken -banka, spor salonu gibi- 110 katılımcının 13'ü (%11,8) sık sık / daima oranında ayrımcılık bildiriminde bulunmuştur.

Bu oranlar, "ara sıra/zaman zaman" yanıtlarıyla birlikte değerlendirildiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun yaşamlarının bir noktasında, farklı alanlarda kent olanaklarına erişirken ayrımcılıkla karşılaştığı görülmektedir. Yani, ayrımcılık yalnızca belirli mekânlarda yoğunlaşan bir durum değil; yaşamın farklı katmanlarında kendini tekrar eden, süreklilik taşıyan bir deneyimdir.

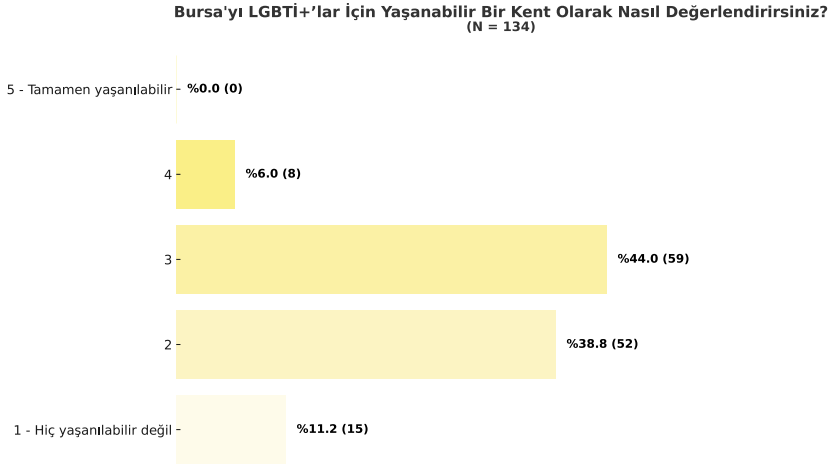


Grafik 16

4.3. Bursa'nın Yaşanabilirlik Değerlendirmesi

Katılımcıların Bursa'yı LGBTİ+'lar açısından yaşanabilirlik düzeyi üzerinden değerlendirmeleri, kentteki yaşam kalitesine dair algının oldukça sınırlı olduğunu ortaya koyuyor. Katılımcıların Bursa'nın yaşanabilirliğine ilişkin değerlendirmelerinde ortalama puan 2,45; ortanca değer ise 2,5 olarak hesaplanmıştır. Standart sapma 0,77 olup yanıtların ağırlıklı olarak 2 ile 3 puan bandında yoğunlaştığını göstermektedir. Detaylı dağılım incelendiğinde; 15 kişi (%11,2) Bursa'yı "hiç yaşanabilir değil" olarak tanımladı. 52 kişi (%38,8) "2" puanını verirken, 59 kişi (%44,0) "3" puanıyla kenti kısmen yaşanabilir buldu. Sadece 8 kişi (%6,0) "4" puanı vererek Bursa'yı görece yaşanabilir olarak gördü.

Bu tablo, katılımcıların yarısının Bursa'yı ya hiç ya da az yaşanabilir bulunduğunu; daha olumlu değerlendirmelerin ise oldukça sınırlı kaldığını ortaya koyuyor. Yüksek puanların yok denecek kadar az olması, kentte LGBTİ+'lar açısından güvenli, kapsayıcı ve destekleyici bir yaşam ortamının halen tesis edilmediğine işaret ediyor.



Grafik 17

"Bursa yaşanabilir bir yer değil, özellikle LGBTİ+lar için. Sosyal alan yok, olanlar da güvenli değil."

"Burada lubunya olmak hep diken üstünde yaşamak gibi. Yalnız kalmamak için kendini saklıyorsun."

"Bursa'da lubunya olarak nefes almak bile bazen zor. Sokakta yürürken, evde otururken bile tetikte hissediyorum."

"Kent büyük ama imkan küçük. Sosyal hayat kısıtlı, güvenlik hissi düşük. Özellikle translar için çok zor."

5. KENTE KATILIM

Bu bölümde, Bursa’da yaşayan LGBTİ+ların kent hakkına erişimini değerlendirmek amacıyla uygulanan “Kent Hakkına Erişim Ölçeği”nin bulguları ile kent yaşamına dair farklı boyutlarda yöneltilen ek soruların sonuçlarını ele alıyoruz. Araştırma sonuçları; güvenlik, barınma, ulaşım, kamusal hizmetlere erişim ve yerel yönetim mekanizmalarına katılım gibi başlıklarda hem nicel hem de nitel veriler sunmakta.

Bulgular, LGBTİ+ların kentsel olanaklardan eşit biçimde yararlanma durumlarını, karşılaştıkları engelleri ve ayrımcılık biçimlerini ortaya koyarken; katılımcıların açık uçlu yanıtları, bu deneyimlerin gündelik hayata nasıl yansıdığını görünür kılmaktadır.

5.1. LGBTİ+ların Kent Hakkına Erişimi Ölçeği Bulguları

Katılımcıların kamusal alanlarda LGBTİ+ kimlikleri nedeniyle yaşadıkları ayrımcılık algısını ve deneyimlerini ölçmek için kullanılan ölçek, 27 maddeden oluşmakta ve her madde 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında puanlanmaktadır. Böylece toplam puan 27 ile 135 arasında değişmektedir; madde ortalamasının yükselmesi, ayrımcılık deneyiminin veya ayrımcılığa uğrama riskinin daha yüksek algılandığını göstermektedir. Katılımcıların bu ölçekten aldığı ortalama puan 3,72 (SD = 0,53) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, katılımcıların önemli bir bölümünün kent yaşamında ayrımcılığı yaygın ve sistematik bir sorun olarak algıladığını ortaya koymaktadır.

Katılımcıların madde ortalamaları 2,44 ile 4,89 arasında değiştiği görülmektedir. Örneklemede, "düşük ayrımcılık düzeyi" olarak tanımlanabilecek 1-2 puan aralığında yer alan hiç katılımcı bulunmamaktadır. Katılımcıların yaklaşık %37,3'ü (50) 3,50-3,99 aralığında, %32,8'i (44) ise 4,00 ve üzerinde puan almıştır. Bu iki grup birlikte değerlendirildiğinde, katılımcıların %70'inden fazlasının yüksek ya da çok yüksek düzeyde ayrımcılık deneyimlediği veya bu riski yoğun şekilde algıladığı ortaya çıkmaktadır.

Bu veriler, kentte kamusal alanda görünür olmanın LGBTİ+lar için ayrımcılık ve dışlanma riskiyle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Deneyimlenen ya da beklenen ayrımcılığın bireysel bir sorun olmanın ötesinde sistematik ve yapısal bir nitelik taşıdığı anlaşılmaktadır. Ölçek ortalamasının 3,72 olması, katılımcıların kentte yaşamlarına dair yüksek düzeyde ayrımcılık algısına sahip olduğunu teyit etmektedir. Puanların büyük ölçüde 3,50-4,00 ve üzeri değerlerde yoğunlaşması, LGBTİ+ların temel hizmetlere, güvenliğe ve karar alma mekanizmalarına eşit erişiminde ciddi yapısal engeller bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Bu yüksek maddde ortalamaları yalnızca yaşanmış deneyimlerin değil, aynı zamanda LGBTİ+ların kamusal alana dair taşıdıkları kaygıların, geliştirdikleri önleyici stratejilerin ve kapsayıcı olmayan kent politikalarının etkilerinin de bir yansımasıdır. Kimliğin görünür kılınmasının dışlanma, şiddet veya hizmetlerden mahrum bırakılma riskini artırması, LGBTİ+ların gündelik hayatlarında sürekli müzakere etmek zorunda kaldıkları bir gerilim hattı yaratmaktadır.

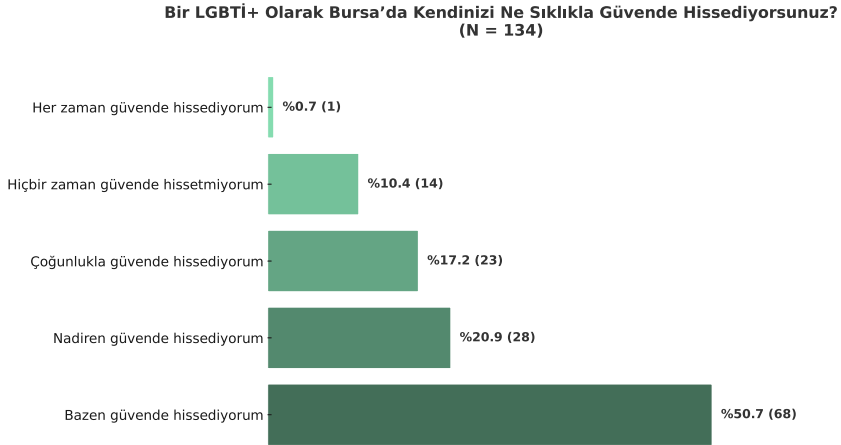
İfade	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
LGBTİ+ kimliği belli etmemek için davranışlarımı değiştirmek zorunda hissediyorum.	5 (3,7%)	16 (11,9%)	8 (6,0%)	52 (38,8%)	53 (39,6%)
Kamusal alanda sözlü/fiziksel şiddete maruz kalmaktan endişe duyuyorum.	3 (2,2%)	10 (7,5%)	15 (11,2%)	56 (41,8%)	50 (37,3%)
Gece yalnız dolaşırken LGBTİ+ kimliğim nedeniyle güvende hissetmiyorum.	6 (4,5%)	27 (20,1%)	20 (14,9%)	35 (26,1%)	46 (34,3%)
LGBTİ+ kimliğim nedeniyle şiddete maruz kaldığımda ilgili birimlere bildirmekten çekinirim.	13 (9,7%)	16 (11,9%)	12 (9,0%)	44 (32,8%)	49 (36,6%)
Mahalleimde LGBTİ+ olduğumu açıkça ifade etmemin güvenliğini riske atacağını düşünüyorum.	-	6 (4,5%)	13 (9,7%)	29 (21,6%)	86 (64,2%)
LGBTİ+ların güvenli ve uygun fiyatlı konut bulması daha zor.	1 (0,7%)	4 (3,0%)	25 (18,7%)	30 (22,4%)	74 (55,2%)
Ev sahibime LGBTİ+ olduğumu söylersem kira sözleşmesinin iptal edileceğinden endişe ediyorum.	8 (6,0%)	2 (1,5%)	34 (25,4%)	37 (27,6%)	53 (39,6%)
Öğrenci yurtlarında LGBTİ+ olduğum için rahatsız edici davranışlarla karşılaşacağımı düşünüyorum.	4 (3,0%)	3 (2,2%)	19 (14,2%)	35 (26,1%)	73 (54,5%)
Öğrenci yurtları/evlerinde LGBTİ+ kimliğim öğrenilirse hizmetlerden eşit şekilde yararlanamayacağımı düşünüyorum.	1 (0,7%)	6 (4,5%)	22 (16,4%)	36 (26,9%)	69 (51,5%)
Kentsel dönüşüm projelerinde LGBTİ+'ların ihtiyaçlarının dikkate alındığını düşünmüyorum.	-	4 (3%)	25 (18,7%)	40 (29,9%)	65 (48,5%)
Ulaşım araçlarında LGBTİ+ karşıtı söylem veya nefret ifadeleriyle karşılaşmaktan endişe duyuyorum.	2 (1,5%)	3 (2,2%)	12 (9,0%)	49 (36,6%)	68 (50,7%)
Taksi/dolmuş şoförleri, LGBTİ+ olduğumu fark ederse hizmeti reddeder diye endişeleniyorum.	1 (0,7%)	14 (10,4%)	33 (24,6%)	41 (30,6%)	45 (33,6%)
Ayrımcılık, güvenlik endişesiyle taksi/Uber gibi pahalı alternatiflere yöneldiğim oluyor.	22 (15,7%)	38 (28,4%)	32 (23,9%)	19 (14,2%)	24 (17,9%)
Toplu taşımada ayrımcılık endişesi ile bazı hatları/durakları bilinçli olarak kullanmıyorum.	22 (16,4%)	33 (24,6%)	30 (22,4%)	24 (17,9%)	25 (18,7%)
Mahalle toplantılarına/komitelerine/konseylerine katılmak istersem kabul görmeyeceğime inanıyorum.	11 (8,2%)	29 (21,6%)	41 (30,6%)	23 (17,2%)	30 (22,4%)
Mahalle toplantılarında açık kimlikli LGBTİ+ olmaktan çekinirim.	9 (6,7%)	17 (12,7%)	18 (13,4%)	31 (23,1%)	59 (44,0%)
Mahalle toplantılarında LGBTİ+ların eşit söz hakkını kullanabildiğini düşünüyorum.	27 (20,1%)	40 (29,9%)	44 (32,8%)	11 (8,2%)	12 (9%)
LGBTİ+ların yerel politikalardeki görüşlerinin karar alma süreçlerine yansımaları düşünüyorum.	31 (23,1%)	32 (23,9%)	39 (29,1%)	15 (11,2%)	17 (12,7%)
Belediyenin bütçesini planlarken LGBTİ+ların ihtiyaçlarını dikkate aldığını düşünüyorum.	70 (52,2%)	37 (27,6%)	18 (13,4%)	1 (0,7%)	8 (6%)
Belediyenin LGBTİ+ organizasyonlarda diğer gruplara gösterdiği kolaylığı gösterdiğini düşünüyorum.	47 (35,1%)	34 (25,4%)	43 (32,1%)	5 (3,7%)	5 (3,7%)
Belediyenin sosyal hizmetlerinden yararlanırken LGBTİ+ kimliğimi gizlemek zorunda hissediyorum.	6 (4,5%)	8 (6,0%)	37 (27,6%)	31 (23,1%)	52 (38,8%)
LGBTİ+ kimliğim nedeniyle belediye tesislerinde hizmet alamayacağımı düşünüyorum.	12 (9,0%)	34 (25,4%)	46 (34,3%)	20 (14,9%)	22 (16,4%)
Belediye personeli, LGBTİ+ olduğumu öğrenirse hizmette ayrımcılık yapabilir.	6 (4,5%)	8 (6,0%)	29 (21,6%)	50 (37,3%)	41 (30,6%)
Kamusal tuvaletleri kullanırken cinsiyet kimliğim nedeniyle zorluk yaşıyor veya kaçınıyorum.	42 (31,3%)	30 (22,4%)	18 (13,4%)	21 (15,7%)	23 (17,2%)
Kentteki LGBTİ+ derneklerine veya dayanışma ağlarına kolayca erişebileceğimi düşünüyorum.	20 (14,9%)	28 (20,9%)	48 (35,8%)	28 (20,9%)	10 (7,5%)
Yaşadığım kentte en az bir LGBTİ+ dostu kafe/bar olduğunu biliyorum.	47 (35,1%)	15 (11,2%)	19 (14,2%)	28 (20,9%)	25 (18,7%)
Parklar, sahiller gibi kamusal alanlarda LGBTİ+lar rahatça bir araya gelebiliyor.	55 (41,0%)	37 (27,6%)	23 (17,2%)	13 (9,7%)	6 (4,5%)

Tablo 1

Bundan sonraki alt bölümler (5.1–5.5), bu ölçekten bağımsız olarak yöneltilen diğer anket sorularının bulgularını ve katılımcıların kente katılım deneyimlerine dair nitel yorumlarını içermektedir.

5.2. Güvenlik Algısı

Katılımcılara Bursa’da bir LGBTİ+ olarak kendilerini ne kadar güvende hissettikleri sorduk. 14 kişi (%10,4) hiçbir zaman güvende hissetmediğini, 28 kişi (%20,9) nadiren güvende hissettiğini belirtti. Katılımcıların %30’dan fazlası kendisini Bursa’da hiç veya neredeyse hiç güvende hissetmemektedir. Öte yandan 68 kişi (%50,7) bazen güvende hissettiğini belirtti. Bursa’da yaşayan LGBTİ+ katılımcıların çoğunluğunun bir güvenlik endişesi mevcuttur. Yalnızca 23 kişi (%17,2) çoğunlukla güvende hissettiğini belirtirken, her zaman güvende hisseden sadece 1 kişi (%0,7) mevcuttur.



Grafik 18

Bu tablo, LGBTİ+’lar açısından güvenli hissetmenin istisnai bir durum olduğunu; çoğunluğun ise günlük yaşamını temkin, risk hesabı ve kendini koruma stratejileriyle sürdürdüğünü gösteriyor.

Nitekim algı ve deneyim temelli “LGBTİ+ların Kent Hakkına Erişimi” ölçeğinde elde edilen veriler de bu tabloyu pekiştirmektedir:

- %78,4 (105) “LGBTİ+ kimliğimi belli etmemek için davranışlarımı değiştirmek zorunda hissediyorum” ifadesine katılmaktadır.
- %79,1 (106) “Kamusal alanda sözlü/fiziksel şiddete maruz kalmaktan endişe duyuyorum” ifadesine katılmaktadır.
- %60,4 (81) “Gece yalnız dolaşırken LGBTİ+ kimliğim nedeniyle güvende hissetmiyorum” ifadesine katılmaktadır.
- %69,4 (93) “LGBTİ+ kimliğim nedeniyle kamusal alanda fiziksel veya sözlü şiddete maruz kaldığımda ilgili birimlere bildirmekten çekinirim” ifadesine katılmaktadır.

Katılımcıların yanıtları, kentin sunduğu mekânların ve kamusal alanların potansiyel tehlike hissiyle gölgelendiğini, güvenliğin ise çoğu zaman “özel alanlarla” sınırlı kaldığını ortaya koyuyor. Bu durum, Bursa’da LGBTİ+ların kamusal yaşamdan kısmen çekilmesine, gündelik rota ve mekân seçimlerini güvenlik kaygısına göre şekillendirmelerine yol açıyor. Kentteki parklar, sahil şeritleri, tarihi çarşılar ya da popüler sosyalleşme alanları, potansiyel karşılaşmaların yaratacağı risk algısı nedeniyle herkes için eşit derecede erişilebilir değil.

5.3. Sosyal Açıdan Desteklenme

Katılımcılara kent yaşamında LGBTİ+ kimliğiyle kendilerini sosyal açıdan ne ölçüde desteklenmiş hissettiklerini sordüğümüzda 46 kişi (%34,3) “LGBTİ+ biri olarak çoğunlukla yalnız ve izole hissettiğini” belirtmiştir. 49 kişi (%36,6) ise “Ara sıra görüştüğüm bir kaç LGBTİ+ tanıdığım var ama güçlü bir sosyal çevrem yok” yanıtını vermiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu sosyal açıdan destek göremediğini belirtmiştir. Sonuçlar LGBTİ+ları güçlendirecek sosyal mekanizmaların gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Katılımcı ifadeleri, bu yalnızlık ve sınırlı destek halini somutlaştırmaktadır:

"Ailemin yanında yaşadığım için çoğu zaman yalnız hissediyorum. Açık kimlikli olmak sosyal mesafe yaratıyor, kapalı olmak ise kendimi ifade etme imkânını kısıtlıyor."

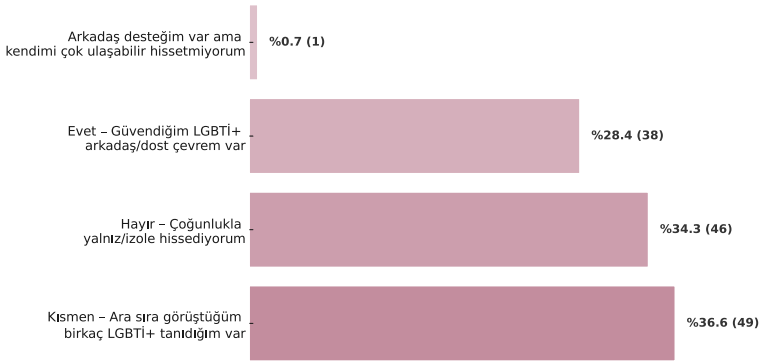
"Burada lubunya olarak yaşamamanın en zor yanı, destek mekanizmalarının kısıtlı olması. İnsanların birbirini tanınması, dayanışma kurması çok değerli ama bu ağlar çok dar."

"Bursa'da sosyalleşmek, kendi küçük gettomuzu kurarak mümkün oluyor. Kamusal alanlar bize ait değil; bu yüzden hep sınırlı bir çevrede dönüp duruyoruz."

"Zorluklara rağmen kendi dayanışma ağıımızı kurduk. Arkadaş çevrem ve yerel örgütler olmasa burada yaşamak çok daha zor olurdu."

Bu ifadeler, sosyal destek ağlarının varlığının ne kadar hayati olduğunu, ancak mevcut durumda bu ağların dar bir çevreyle sınırlı kaldığını gösteriyor. Katılımcılar, kentte görünür ve güvenli sosyalleşme alanlarının eksikliğinin, LGBTİ+ların hem kamusal hayata katılımını hem de psikososyal iyi oluşunu olumsuz etkilediğini vurgulamaktadır.

Kent Yaşamında LGBTİ+ Kimliğiyle Kendini Sosyal Açıdan Ne Ölçüde Desteklenmiş Hissediyorsun?
(N = 134)

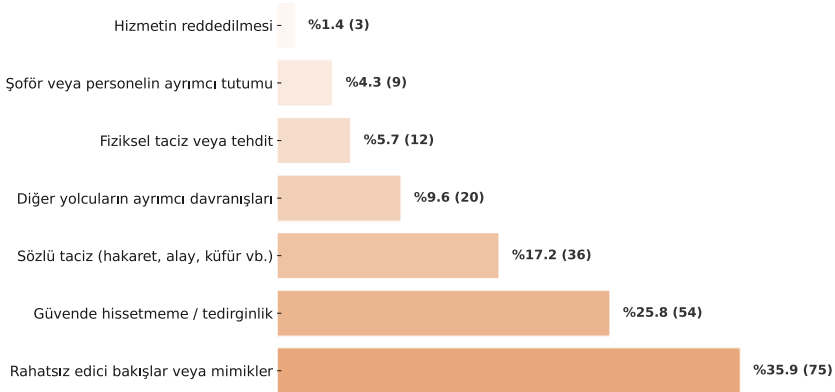


Grafik 19

5.4. Toplu Taşımada Ayrımcılık

97 kişi (%72,4) toplu taşımada LGBTİ+ kimlikleri sebebiyle bir ya da birden çok sorun yaşadığını belirtmiştir. Sorun yaşamadığını söyleyen 37 kişinin oranı %27,6'dır. 97 katılımcı 209 defa farklı türde deneyim bildirmiştir. Rahatsız edici bakışlar veya mimikler ile güvende hissetmeme/sürekli tedirginlik hali bu bildirimlerin başındadır. Ayrıca sözlü taciz, hakaret, alay ve küfürle karşılaşan, diğer yolcuların ayrımcılığına uğrayan, fiziksel taciz veya tehdide maruz bırakılan, şoför ve personelin ayrımcı tutumuyla, hizmetin reddedilmesiyle karşılaşanların oranları da dikkate değer düzeydedir. Bulgular LGBTİ+'ların seyahat ederken ayrımcılığa uğradığını ve potansiyel tehditlerle karşılaştığını göstermektedir.

Toplu Taşımada LGBTİ+ Kimliğiniz Nedeniyle Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?
(N = 209)



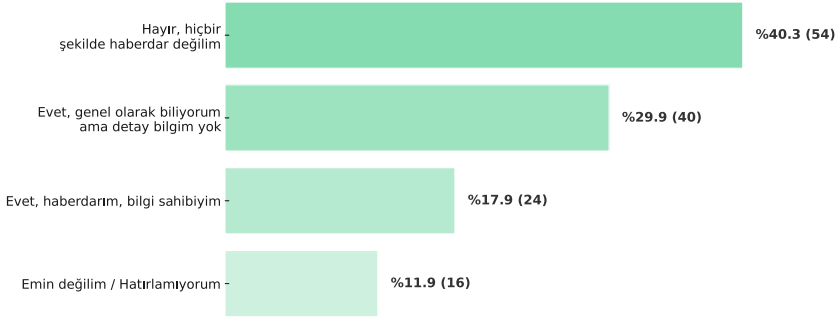
Grafik 20

5.5. LGBTİ+ Hakları Alanında Çalışan Yapılarla İlişkilenme

Katılımcılara sorduğumuz bir diğer soru Bursa'da LGBTİ+ hakları alanında çalışan yapıların varlığından haberdar olup olmadıklarına ve bu yapılarla olan ilişkilerine dairdi.

40 kişi (%29,9) bilgi sahibi olsa da detaylı bilgisi olmadığını belirtirken, 24 kişi (%17,9) bilgi sahibi olduğunu söylemiştir. 16 katılımcı (%11,9) hatırlamadığını/emin olmadığını ve 54 katılımcı (%40,3) bu yapılardan hiç haberdar olmadığını belirtmiştir.

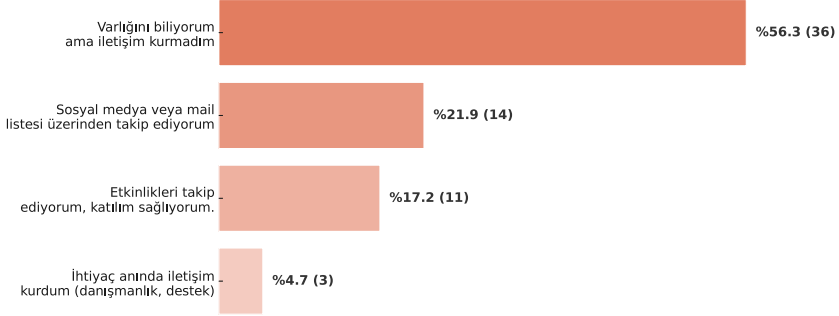
**Bursa'da LGBTİ+ Hakları Alanında Çalışan Yerel Kuruluşların
(Örneğin; Özgür Renkler) Varlığından Haberdar Mısınız?
(N = 134)**



Grafik 21

Bu yapılarla ilişkilerini tanımlamaya ilişkin soruda ise 36 kişi (%56,3) iletişim kurmadığını, 14 kişi (%21,9) sosyal medya veya mail listesinden takip ettiğini, 3 kişi (%4,7) ihtiyaç anında iletişim kurduğunu belirtmiştir. Yalnızca 11 katılımcı (%17,2) bu yapılara katılım sağladığını ifade etmiştir.

**Bursa'da LGBTİ+ Hakları Alanında Çalışan Yerel Kuruluşlarla
İlişkinizi Nasıl Tanımlırsınız?
(N = 64)**



Grafik 22

Elbette bu veriler, Bursa'da yaşayan LGBTİ+ların önemli bir kısmının hak alanında çalışan yerel yapılardan ya haberdar olmadığını ya da haberdar olsa bile onlarla ilişki kurmadığını göstermektedir. Bu durum, kentteki sosyalleşme zorlukları, LGBTİ+ sivil toplum örgütlerinin kriminalize edilmesi, etkinliklerin sınırlı sayıda ve kapalı alanlarda gerçekleşmesi gibi faktörlerle birlikte değerlendirilmelidir. Yerel örgütlerin görünürlüğünü artırmaya yönelik çabalar, katılım oranlarını yükseltmek açısından kritik önemdedir.

"Bursa'daki hak temelli örgütlenmeler güncel politikalar karşısında zayıf kalıyor. Mücadele isteyen bir yer, İstanbul veya İzmir'deki gibi hazır imkânlar yok."

"Özgür Renkler bana umut veriyor, ama genel ortam karamsar. Etkinlikler az ve çalışanlar sınırlı."

"Uzun yıllar saklanarak çalıştım, artık açık oluyorum. Ülkede eşitlik kâğıt üzerinde; görünürlüğü artırmak için hem arka planda hem de sözlü olarak çalışıyorum."

Bu aktarımlar, kentteki LGBTİ+ hak alanı örgütlenmelerinin, mevcut politik baskılar ve sınırlı kaynaklar karşısında ne denli kısıtlı imkânlarla

faaliyet yürüttüğünü gösteriyor. Öte yandan, var olan yapıların bazı katılımcılar için umut ve dayanışma kaynağı olduğu da görülüyor. Ancak örgütlerin görünürlük ve erişilebilirlik düzeyi artmadıkça, bu potansiyelin geniş kitlelere ulaşması zorlaşıyor.

5.6. Yerel Yönetim Mekanizmaları

Katılımcılara son 1 yılda belediyeye bağlı karar alma süreçlerine (kent konseyi, mahalle toplantıları, gençlik meclisi gibi) katılıp katılmadığı sorulmuştur. 117 kişi (%87,3) herhangi bir karar alma sürecine katılmadığını belirtmiştir. Yalnızca 7 kişi (%5,2) bu süreçlere katıldığını belirtirken 10 kişi ise (%7,5) "emin değilim/hatırlamıyorum" şeklinde yanıt vermiştir. Sonuçlar Bursa'da LGBTİ+'ların kent politikalarına katılımının son derece düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Elbette LGBTİ+'lara uygun katılım koşullarının yaratılmaması da bu sonuçta etkilidir.

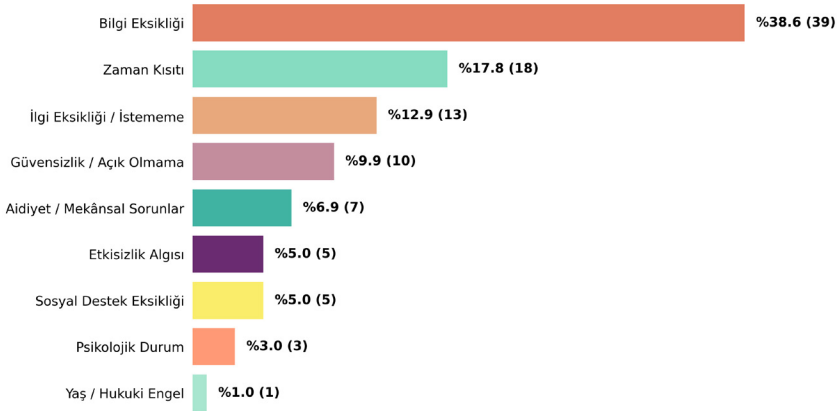
**Son 1 Yıl İçinde Belediyeye Bağlı Karar Alma Süreçlerine
(Örneğin Kent Konseyi, Mahalle Toplantıları, Gençlik Meclisi vb.) Katıldınız mı?
(N = 134)**



Grafik 23

Karar alma süreçlerine katılmamanın en yaygın nedeni katılımcıların aktarımlarına göre bilgi eksikliği olarak öne çıkmaktadır. 36 kişi (%38,6) bilgi eksikliği sebebiyle katılmadığını belirtirken, 18 kişi (%17,8) meşguliyetlerinden dolayı katılamadığını belirtmiştir. 13 kişinin (%12,9) ilgi eksikliği bulunurken, 10 kişi (%9,9) kimliğini gizleme ihtiyacı sebebiyle katılamamıştır. Bu sonuçlar yerel yönetimlerin katılım mekanizmalarını yeterince duyurmadığını ve LGBTİ+'lar için rahatça var olabileceği alanlar yaratmadığını göstermektedir. Kalan cevaplar ise aidiyet veya mekansal sorunlar (7), etkisizlik algısı (5), destek eksikliği (5), psikolojik durum kaynaklı sorunlar (3), yaş veya hukuki engel nedeniyle katılamama (1) şeklindedir.

Belediyeye Bağlı Karar Alma Süreçlerine Katılmama Nedeniniz Nedir?
(N = 101)



Grafik 24

"Katılıma dair herhangi bir bilgilendirici yazı, ilan vb. ile karşılaşmadım"

"Öyle bir fırsatım olduğunu bile bilmiyordum!"

"Kimliğim açık bir şekilde ifşa olursa zaten zor yaşam şartlarımdan kat be kat daha zor olacağı kanısındayım"

"Dikkate alınacağımızı düşünmüyorum"

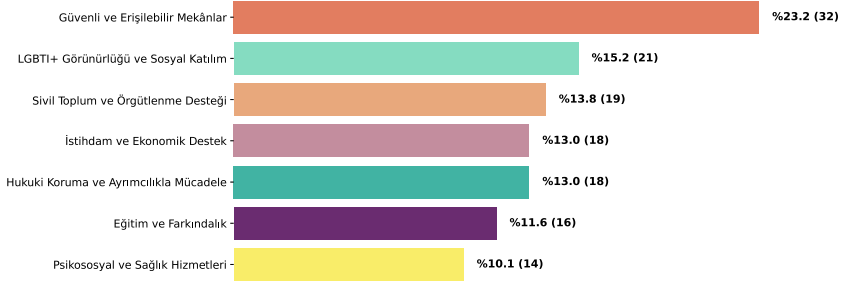
"Bizi almazlar oraya"

Katılımcılara Bursa’da yerel yönetimlerin karar alma süreçlerinde LGBTİ+’ların katılımını artırmak için uyguladığı pozitif ayrımcılık uygulamalarından haberdar olup olmadıklarını da sorduk. 109 kişi (%81,3) haberdar olmadığını belirtti. Bu sonuç yerel yönetimlerin uyguladığı pozitif ayrımcılık mekanizmalarını yeteri kadar yaygınlaştıramadığını göstermektedir.

Katılımcılara, “Belediyenin bugün hayata geçirebileceği üç acil adım ne olurdu?” sorusunu yönelttik. Bu soruya 73 kişi yanıt verdi. Yanıtlar tematik analiz yöntemiyle incelendi. Katılımcılar birden fazla öneride bulunduğundan, toplamda 138 yanıt kodlandı ve çoklu yanıt analizi yapıldı. Öne çıkan temalara bakacak olursak;

- Güvenli ve erişilebilir mekânlar - Ayrımcılıktan uzak, erişilebilir kamusal alanlar ve sosyal tesisler.
- LGBTİ+ görünürlüğü ve sosyal katılım - Etkinlikler, festivaller, medya görünürlüğü ve kent yaşamında eşit temsili güçlendirecek faaliyetler.
- Sivil toplum ve örgütlenme desteği - Yerel dernek ve inisiyatiflerle ortak projeler ve maddi/manevi destek.
- Hukuki koruma ve ayrımcılıkla mücadele - Ayrımcı tutumlara yaptırım, hukuki danışmanlık ve hak temelli mekanizmaların işletilmesi.
- İstihdam ve ekonomik destek - Eşit işe alım süreçleri, LGBTİ+ dostu iş yerlerinin teşviki, ekonomik dayanışma imkânları.
- Eğitim ve farkındalık - Belediye personeline ve halka yönelik LGBTİ+ hakları eğitimleri.
- Psikososyal ve sağlık hizmetleri - Özellikle trans+lar için erişilebilir sağlık ve psikolojik destek.

Belediyenin Bugün Hayata Geçirebileceği 3 Acil Adım Ne Olurdu?
(N = 138)



Grafik 25

"Sosyalleşebileceğimiz ve kendimizi güvende hissedebileceğimiz alanlar yaratması"

"Barınma, yemek gibi temel ihtiyaçlara kolay erişebilmemizi sağlaması"

"Sırf komünitem ile vakit geçirmek için İstanbul'a gidiyorum"

"LGBTİ+ 'ların daha görünür olması adına etkinlikler düzenleyip basın ve medyayı kullanabilir"

"İş bulmamızda kolaylık sağlamaları, yalnız bırakmamaları"

"Hukuksal yardım edebilir, ayrımcılık yapan memurlara yaptırım uygulayabilir"

"Psikolojik desteğe çok ihtiyacımız var ve sağlık konusunda translar olarak çok zorlanıyoruz"

5.7. Barınma

Katılımcıların büyük çoğunluğu (%81,3; 109), son bir yıl içinde LGBTİ+ kimliği nedeniyle barınma alanında herhangi bir sorun yaşamadığını belirtmiştir. Buna karşılık her beş kişiden yaklaşık biri (%18,7; 25) en az bir kez sorun yaşadığını ifade etmiştir. Bu bulgular, barınma sorunlarının dağılımını değerlendirirken katılımcıların yaşam düzenleriyle birlikte ele alınmalıdır. Katılımcıların %45,5'i (61) ailesiyle yaşamaya devam etmektedir; bu durum, barınma

piyajasında doğrudan ayrımcılıkla temas etmeyen önemli bir grubu işaret etmektedir. Bunun yanında %50,7'si (68) öğrenci olduğunu belirtmiş olup, öğrencilerin bir bölümü aile yanında, bir bölümü ise kiralık evlerde ya da yurtlarda barınmaktadır. Dolayısıyla barınma deneyimleri katılımcılar arasında farklılaşmakta; aile yanında yaşayanlar görece daha az riskle karşılaşırken, kirada oturan veya yurtlarda kalan öğrenciler ayrımcılıkla doğrudan temas edebilmektedir.

Sorun yaşadığını belirten katılımcılar daha çok kiralık ev ararken ev sahibi veya emlakçı tarafından reddedildiklerini, yüksek kira artışları ya da düzensiz gelir nedeniyle konutlarını kaybettiklerini, öğrenci yurtlarından atıldıklarını ya da kabul edilmediklerini, kimi zaman da yalnızca kimliklerini gizleyerek barınabildiklerini aktarmıştır. Bu durumda en çok başvuru alan yol, gayriresmî destek arayışları olmuştur. Toplam 35 bildirimin %17,1'i (6) arkadaş veya tanıdıklardan, %11,4'ü (4) ise aile bireylerinden destek alma yönünde olmuştur. Resmî başvurular oldukça sınırlıdır: yalnızca 2 kişi (%5,7) belediyeye, 1 kişi (%2,9) sosyal hizmet kurumlarına, 1 kişi (%2,9) ise bir LGBTİ+ derneği veya dayanışma ağına yönelmiştir. Katılımcıların %60,0'ı (21) ise hiçbir yere başvurmadığını belirtmiştir. Bu bulgu, LGBTİ+'ların resmî mekanizmalara yönelik güvensizlik, erişim güçlüğü veya kimliklerinin isteği dışında açığa çıkarılması kaygısıyla destek arayışından çekindiğini göstermektedir.

"LGBTİ+'ların Kent Hakkına Erişimi" ölçeği bulguları da bu tabloyu pekiştirmektedir:

- Katılımcıların %67,2'si (90) ev sahibine kimliğini açıklaması hâlinde kira sözleşmesinin iptal edileceğinden endişe etmektedir.
- %77,6'sı (104) LGBTİ+'ların güvenli ve uygun fiyatlı konut bulmasının diğer gruplara kıyasla daha zor olduğunu düşünmektedir.
- %85,8'i (115) mahallesinde açık kimlikli yaşamının güvenlik

riskini artıracığını belirtmiştir. Ayrıca %78,4'ü (105), kentsel dönüşüm projelerinde LGBTİ+ların ihtiyaçlarının dikkate alınmadığını düşündüğünü ifade etmiştir.

Bursa bağlamında bu veriler, Altıparmak ve Çarşamba gibi geçmişte özellikle trans kadınların görünür olduğu bölgelerin kentsel dönüşüm kapsamına alınmasıyla daha da somut bir hal almaktadır. Bu tür projeler yalnızca binaları ve sokakları yenilemiyor; aynı zamanda LGBTİ+ toplulukların kendilerini daha güvende hissettikleri mekânları, gündelik yaşam pratiklerini ve dayanışma ağlarını da dönüştürüyor ya da ortadan kaldırıyor. "Prestij", "temizlik" ve "yenilenme" söylemleriyle meşrulaştırılan kentsel dönüşüm süreçleri, mekânsal adalet ve kent hakkı açısından LGBTİ+ları görünmezleştirebiliyor ve yerinden edebiliyor.

Bütün bu bulgular, barınma alanında yaşanan sorunların sadece açık ayrımcılıktan ibaret olmadığını; ekonomik kırılganlık, güvensizlik, kimliği gizleme ihtiyacı ve kapsayıcı olmayan kentsel politikalarla birlikte çok katmanlı biçimde yaşandığını ortaya koymaktadır. Güvenli, istikrarlı ve erişilebilir barınma hakkı, LGBTİ+lar için yalnızca bir yaşam standardı değil, kentte eşit yurttaşlık ve var olabilme mücadelesinin temel dayanaklarından biridir.

6. LGBTİ+'LARIN KENTLE KURDUĞU İLİŞKİ: DUYGULAR, DENEYİMLER, TAHAYYÜLLER

Bu bölümde, katılımcıların kente dair deneyimlerini, duygularını ve gelecek tahayyüllerini anlamak amacıyla yönelttiğimiz dört açık uçlu sorunun bulgularına yer veriyoruz. Katılımcı yanıtlarını tematik içerik analizi yöntemiyle değerlendirerek ortak temaları, öne çıkan duygu durumlarını ve beklentileri ortaya çıkardık.

Bu soruların bulguları, raporun önceki bölümlerinde sunduğumuz nicel verilerden farklı olarak kontrol soruları üzerinden filtelenmemiştir. Yani açık uçlu sorulara verilen yanıtlar, anketin bu kısmına ulaşan tüm katılımcıların görüşlerini kapsamaktadır ve bu nedenle önceki ölçek ve çoktan seçmeli sorulardaki örneklem sayısıyla birebir örtüşmemektedir.

Bu yaklaşım ile hem örneklemeler arasındaki metodolojik tutarlılığı korumayı hem de LGBTİ+'ların kendi ifadelerinden yola çıkarak kent yaşamına dair çok katmanlı bir perspektif sunmayı amaçlıyoruz.

6.1. Bursa'da LGBTİ+ Olmak Bana Çoğu Zaman...

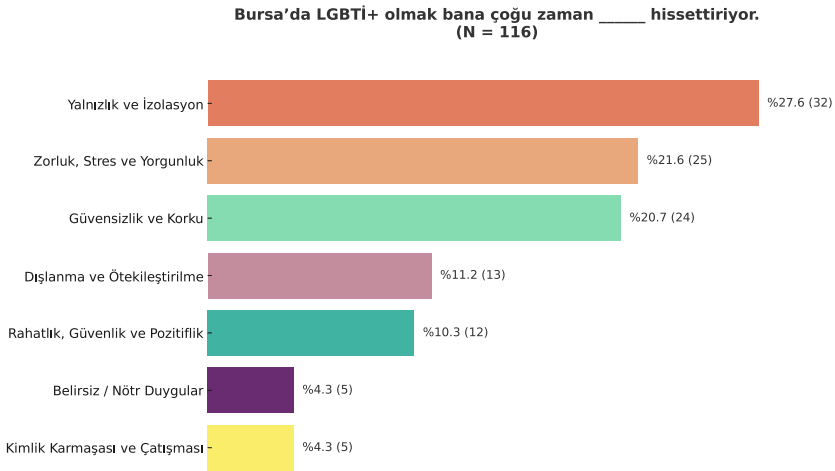
Katılımcıların yanıtları, Bursa'da LGBTİ+ kimliğiyle yaşamının çoğunlukla yalnızlık, tedirginlik, yorgunluk ve sosyal dışlanma ile tanımlandığını gösterdi. Yaklaşık üçte biri yalnızlık ve izolasyondan bahsetti. "Yapayalnız ve izole", "partnerimlesem güvende değilmişim gibi" diyenler oldu.

Benzer oranda katılımcı, kenti "yorucu, stresli ve dayanılmaz" bulduğunu aktardı. Güvensizlik ve korku hissi de yaygındı; "gece yalnız dolaşırken korku" ya da "tetikte ve tedirgin" sözleri bu durumu özetliyordu.

Dışlanma ve ötekileştirme deneyimleri "öteki", "ucube gibi" ya da "yokmuşum gibi" ifadeleriyle dile getirildi. Az sayıda kişi ise "mutlu ve var olduğumu hissettiriyor" ya da "diğer şehirlere göre daha rahat" diyerek olumlu bir deneyim aktardı.

Bazı ifadeler birden fazla temayı bir arada yansıtıyordu. Örneğin, "Maske takmış gibi hissettiriyor; belli yerler hariç çoğu yerde dalga konusu oluyorsunuz" hem dışlanma hem de güvensizlik hissini bir arada ifade ediyordu.

Genel olarak, güven ve rahatlık duygusu sınırlı bir kesimle kalırken, kent yaşamı çoğu katılımcı için savunma hâli ve risk yönetimi üzerinden tanımlanıyor.



Grafik 26

"Maske takmış gibi hissettiriyor belli yerler hariç çoğu yerde dalga konusu oluyorsunuz."

"Nilüfer'de açık kimlikli, diğer bölgelerde tetikte olmak"

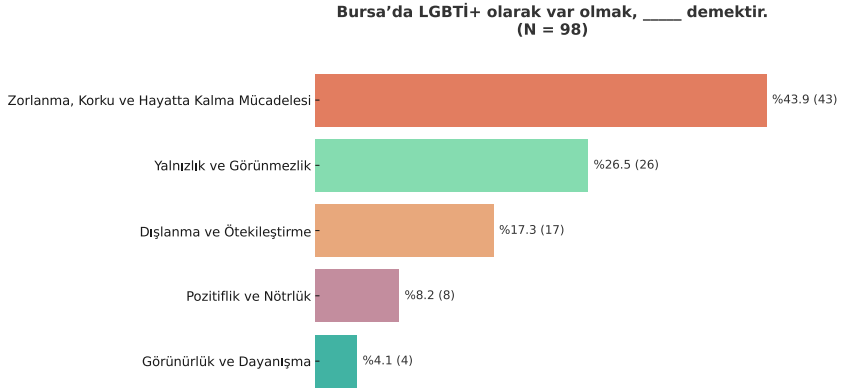
"Kendine benzeyen birini bulmak zor"

6.2. Bursa’da LGBTİ+ Olarak Var Olmak...

Katılımcıların büyük bölümü, Bursa’da LGBTİ+ olarak var olmayı bir “hayatta kalma mücadelesi” olarak tanımladı. Yaklaşık yarısı zorluk, korku ve tetikte olma hâlini dile getirdi. “Devamlı tetikte olmak”, “korku içinde yaşamak”, “bazı yerler hariç çoğu zaman risk altında olmak” gibi ifadeler, kentin LGBTİ+lar için güvenlikten çok tehditlerle anıldığını gösteriyor.

İkinci en yaygın tema yalnızlık ve görünmezlikti. Katılımcılar “çoğu yerde görünmez olmak”, “yalnız kalmak”, “kendine benzeyen birini bulmak zor” diyerek hem sosyal kopukluğu hem de görünmez olma stratejisini anlattılar.

Dışlanma ve ötekileştirme deneyimleri de sıkça dile getirildi. Bazıları “alay edilmek veya yok sanmak”, “öteki”, “seks oyuncağı” gibi ifadelerle maruz kaldıkları küçümseme, nesneleştirme ve ayrımcılığı aktardı.



Grafik 27

“Nilüfer’de açık kimlikli, diğer bölgelerde tetikte olmak”
“Hadi hayırlısı bakalım bugün bir şey olacak mı acaba?”
“Yalnızlığı kendin çözmelisin”

6.3. Kent Hakkı İçin Mücadelenin En Etkili Yolu...

Katılımcılar, Bursa’da LGBTİ+ların kent hakkı için mücadelesini tek bir yöntemle sınırlamıyor; çoğu, birden fazla stratejinin birlikte yürütülmesini en etkili yol olarak görüyor. Yanıtların en büyük kısmı %41,0 (55) örgütlenme, birlik ve dayanışma çağrısı içeriyor. “Birlik olup, bir dernek çatısı altında, gerçekten aktif olarak mücadele edip, seslerini duyurmaları” ya da “tek şemsiye altında toplanmak” gibi ifadeler, örgütlü mücadelenin önemine işaret ediyor.

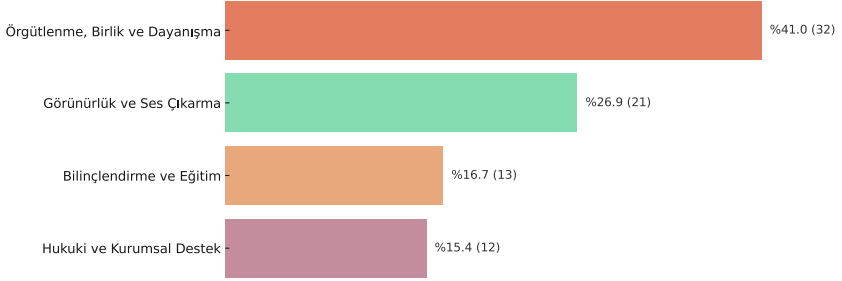
İkinci sırada, %26,9 (36) oranıyla görünürlük ve ses çıkarma geliyor. Katılımcılar “ne olursa olsun görünmeye devam etmek”, “bazı parklara ve sokaklara görünürlüğü belli etmek” ve “eşcinsellerin kentte görünür kılınması” gibi ifadelerle, kamusal alanda var olmanın kendisinin bir mücadele yöntemi olduğunu vurguluyor.

%16,7 (22)’lik bir kesim bilinçlendirme ve eğitim çalışmalarını öne çıkarıyor. Bu görüşler, hem LGBTİ+lar hem de toplumun geneli için farkındalık yaratmanın kalıcı değişim için şart olduğunu savunuyor: “İnsanların anlayacağı dilde açıklayıcı çalışmalar yapmak” ya da “ailelerin bu konuda eğitim alması” gibi öneriler dikkat çekiyor.

Hukuki ve kurumsal destek ise %15,4 (21) oranında dile getiriliyor. “Kentkonseylerinde haklarımızı savunmak”, “belediye mekanizmaları içinde güçlü bir mücadele” ve “yasalar önünde haklara sahip olmak” gibi ifadeler, kent hakkı mücadelesinin resmi karar alma süreçlerine taşınmasını gerekli görüyor.

Bu bulgular, katılımcıların kent hakkı mücadelesini yalnızca savunma refleksiyle değil, aynı zamanda kolektif örgütlenme, görünürlük, toplumsal bilinçlendirme ve kurumsal zeminde hak arama stratejilerini bir arada yürüten çok yönlü bir süreç olarak gördüklerini ortaya koyuyor.

Kent Hakkı İçin Mücadelenin En Etkili Yolu...
(N = 78)



Grafik 28

"Birlik olup, bir dernek çatısı altında, gerçekten aktif olarak mücadele edip, seslerini duyurmaları"

"Ne olursa olsun görünmeye devam etmektir"

"Bireylerin birbirlerine destek olabileceği ağ, mekan, sayfaların artması"

6.4. Eşitlikçi Bir Kent Demek...

Katılımcılar, eşitlikçi bir kenti tanımlarken yalnızca yasal güvencelerle sınırlı bir çerçeve çizmedi; güvenlik, sosyal kabul, görünürlük ve karar mekanizmalarında temsil gibi çok katmanlı unsurları birlikte tarif etti. Yanıtların en yaygın teması %29,8 (39) ile hak ve adalet oldu. "Adaletli yaşam" veya "herkesin eşit haklardan yararlanması" gibi ifadeler, eşitlikçi kentin temelini adil bir toplumsal düzen olduğunu ortaya koyuyor.

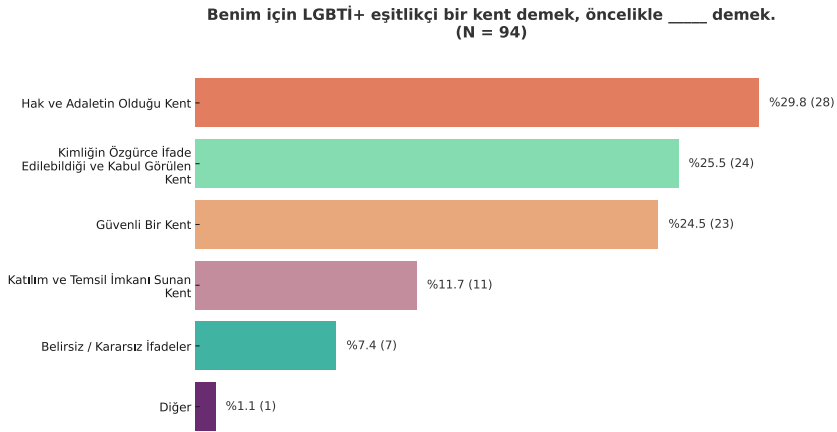
İkinci sırada, %25,5 (33) ile kimliğin özgürce ifade edilebildiği ve kabul gördüğü bir kent tanımı yer aldı. Katılımcılar, "kendi kimliğini özgürce ifade edebilmekten çekinmemek" ya da "kabullenildiğim bir ortam" gibi ifadelerle, sosyal kabulün ve görünürlüğün önemini vurguladı.

%24,5 (32) oranında katılımcı için eşitlikçi kent, güvenli kent demekti. "Sürekli iğneleyici bakış, söz ve davranışlara maruz kalmadan veya maruz kalmaktan korkmadan sokaklarında gezebilmek" ya da

“abim gibi günün her saati her yere korkmadan gidebilmek” gibi ifadeler, güvenliğin sadece fiziksel değil, psikolojik bir ihtiyaç olarak da görüldüğünü gösteriyor.

%11,7 (15) ise katılım ve temsil imkânını öne çıkardı. “Kent konseylerinde haklarımızı savunmak” ya da “LGBTİ+ların muhatap alınması” gibi ifadeler, karar alma süreçlerinde yer almanın eşitlikçi bir kent idealinin parçası olduğunu yansıtıyor.

Katılımcıların sözleri, eşitlikçi bir kentin yalnızca ayrımcılığın olmadığı bir mekân değil; güvenli, adil, kapsayıcı ve herkesin kendi kimliğiyle görünür olabildiği bir yaşam alanı olması gerektiğini ortaya koyuyor.



Grafik 29

“Sürekli işneleyici bakış, söz ve davranışlara maruz kalmadan veya maruz kalmaktan korkmadan sokaklarında gezebildiğim bir kent”

“Abim gibi günün her saati her yere korkmadan gidebilmek”

“Transların korkmadan dolaşabilmesi, transların sosyalleştiğini görebilmek”

“Eşit şartlarda eşit duygularda yaşayabilmek”

“Tüm varlığımla özgür ifade imkanı bulabilmek”

Bu dört soruya verilen yanıtlar, Bursa’da LGBTİ+ olarak yaşamanın çok katmanlı ve çok boyutlu bir deneyim olduğunu göstermektedir. Katılımcıların büyük kısmı, gündelik yaşamı yalnızlık, izolasyon, güvensizlik, dışlanma ve sürekli tetikte olma hâli üzerinden tarif etmiştir. Yalnızlık ve görünmezlik, hem sosyal destek ağlarının sınırlı olmasını hem de güvenlik kaygısıyla benimsenen bir hayatta kalma stratejisini yansıtmaktadır. Zorluk, stres ve kesintisiz bir mücadele hâli, kentte LGBTİ+ kimliğiyle var olmanın yalnızca mekânsal değil, aynı zamanda duygusal ve psikolojik açıdan da ağır bir yük taşıdığını ortaya koymaktadır.

Dışlanma ve ötekileştirme deneyimleri; alay edilme, nesneleştirilme, yok sayılma gibi ifadelerle aktarılmış; bu deneyimlerin günlük yaşam pratiklerine ve kamusal alandaki varoluş biçimlerine doğrudan etki ettiği görülmüştür. Az sayıda olumlu veya nötr deneyim, güvenli alanlarda görünürlük, dayanışma ve örgütlenme imkânlarının bulunduğunu göstermekte; bu imkânların aynı zamanda değişim için stratejik bir zemin olarak kurgulandığını ortaya koymaktadır. Katılımcılar, kent hakkı mücadelesini tek bir yöntemle değil; örgütlenme, görünürlük, toplumsal bilinçlendirme ve hukuki savunuculuğun bir arada yürütüldüğü çok yönlü bir süreç olarak tanımlamaktadır.

Eşitlikçi kent tahayyüllerinde ise hak ve adalet talebi en güçlü vurgu olarak öne çıkmış; güvenlik, sosyal kabul, özgür ifade ve karar alma mekanizmalarına katılım, bu idealin tamamlayıcı unsurları olarak tarif edilmiştir. Bu bulgular, mevcut zorluklara rağmen değişim için güçlü bir iradeyi, dayanışma temelli mücadele stratejilerini ve kapsayıcı bir kent yaşamına duyulan ısrarlı arzuyu görünür kılmaktadır.

7. SONUÇ

Araştırma sonuçlarının da ortaya koyduğu üzere LGBTİ+ların kent deneyimleri çeşitli ayrımcılık biçimleriyle ve hak ihlalleriyle çoğu zaman iç içedir. LGBTİ+lar kamu hizmetlerine erişirken, toplu taşıma kullanırken, çalışma hayatında, iş ararken, okulda, komşuluk ilişkilerinde, hatta sosyal çevresinde bile ayrımcılıkla karşı karşıyadır. Bu bulgu, kentin yalnızca fiziksel yapılarından değil, gündelik yaşamın tüm ilişkilerinden beslenen bir dışlanma mekanizmasını ortaya koymaktadır. Ayrımcılık, tek bir alanda yaşanıp bitmeyen; güvenlikten barınmaya, iş yaşamından sosyal çevreye kadar farklı alanlarda kendini yeniden üreten bir döngü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Güvenlik, barınma, hareketlilik, kentsel hizmetlere erişim ve kentsel demokrasi başlıklarını bir çatı olarak belirleyip yola çıktığımız bu çalışma Bursa'da yaşayan LGBTİ+ların yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine dahil olamadığını ya da bu süreçlerden hiç haberdar olmadığını da ortaya koyuyor. Bu tablo, kent hakkının yalnızca sokaklarda dolaşma ya da hizmetlerden faydalanma değil, aynı zamanda kentin geleceğine dair söz sahibi olma anlamına geldiğini bir kez daha göstermektedir. Bursa'da LGBTİ+ların bu süreçlerden dışlanması, eşit yurttaşlık bağlamında ciddi bir eksiklik olarak öne çıkmaktadır.

İşsizlik ve derinleşen yoksulluk ayrımcılıkla birleştiğinde LGBTİ+lara dönük daha katmanlı ayrımcılıklar ortaya çıkıyor. Katılımcıların deneyimlerinde karşılaşılan güvencesiz iş koşulları, düşük ücretler ve iş bulma güçlüğü, barınma krizini derinleştirmekte ve güvenlik kaygılarını artırmaktadır. Geçim sıkıntısı yaşayan LGBTİ+lar için ayrımcılık, yalnızca iş bulurken karşılaşılan bir engel değil, aynı zamanda barınma ve güvenli yaşam hakkını doğrudan etkileyen

yapısal bir sorun olarak görünür hale gelmektedir. Böylece yoksulluk ve ayrımcılık, birbirini besleyen bir kısır döngüye dönüşmektedir.

İçinde bulunduğumuz şehirde LGBTİ+ların sağlık, güvenlik, danışmanlık, istihdam, yoksulluktan ve şiddetten korunma gibi taleplerini karşılayacak olanaklar ne yazık ki bulunmuyor. Bu olanakların eksikliği, LGBTİ+ların kentte daha güvencesiz, daha yalnız ve daha çaresiz hissetmesine yol açmakta. Danışmanlık ve destek mekanizmalarının eksikliği, kişileri kendi imkânlarıyla baş etmeye zorlamakta; sağlık ve güvenlik hizmetlerine erişimde karşılaşılan engeller, en temel hakların dahi güvence altında olmadığını göstermektedir.

Öte yandan LGBTİ+lar Türkiye'nin gündeminde olan ayrımcı söylemler ve politikalarla daha da izole ediliyor. Katılımcıların aktardığı gibi, medya ve siyaset diliyle sürekli hedef gösterilmek, yalnızca toplumsal algıyı olumsuz etkilemekle kalmıyor; kentte gündelik yaşamda karşılaşılan ayrımcılığı da besliyor. Sokakta, işyerinde, okulda ya da mahallede deneyimlenen dışlanma, ulusal ölçekteki ayrımcı politikaların bir yansıması olarak daha da ağırlaşıyor. Yaşanan sorunlara bir de yalnızlık ve çaresizlik hissi ekleniyor. Bu duygular, araştırmanın açık uçlu yanıtlarında sıkça dile getirilmiş; "kendini yalnız hissetmek", "çaresiz kalmak" gibi ifadeler, katılımcıların kentte paylaştığı ortak deneyimleri yansıtmaktadır.

Böylesi bir atmosfer yalnızca LGBTİ+lar için değil eşitlik ve adalet anlayışı için de derin bir yara. Çünkü LGBTİ+ların kentte yaşadığı dışlanma, aslında kentteki demokrasi ve adalet anlayışının sınırlarını göstermektedir. Bir kentin LGBTİ+lara nasıl davrandığı, o kentin ne kadar adil ve eşitlikçi olduğunu belirleyen temel göstergelerden biridir. Bu sebeple karar alan ve hizmet üreten yerel yönetimlere LGBTİ+ haklarını güçlendirmede birincil sorumluluklar düşüyor. Bu sorumluluk yalnızca LGBTİ+ların haklarını korumak için değil, aynı zamanda kentte yaşayan herkes için daha adil ve eşitlikçi bir ortam yaratmak için de önemlidir.

Katılımcıların da ifadeleriyle, LGBTİ+ların kent hakkı için mücadele etmenin yolu görünür olmaktan, destek mekanizmalarının artmasından geçiyor. Görünürlük, yalnızca kamusal alanda var olabilmek değil, aynı zamanda taleplerini dile getirebilmek, kentin karar süreçlerinde söz sahibi olabilmektir. Dayanışma ve destek mekanizmaları ise kişilerin yalnızlık ve çaresizlik hissini aşmalarını, kentte daha güçlü bir şekilde var olmalarını sağlayacak temel araçlardır.

Eşit bir kent tahayyülünde herkesin eşit olması, LGBTİ+lara dönük ayrımcılıkla mücadele edilmesi ve LGBTİ+ların güçlendirilmesinden geçiyor. Araştırma boyunca elde edilen bulgular, bu eşitlik mücadelesinin ne kadar acil ve gerekli olduğunu bir kez daha göstermektedir. Kent hakkının gerçekleşmesi, ancak LGBTİ+ların deneyimlerinin görünür kılınması, ihtiyaçlarının dikkate alınması ve ayrımcılıkla kararlı bir şekilde mücadele edilmesiyle mümkün olacaktır.

8.ÖNERİLER

Elde ettiğimiz verilerden yola çıkarak yerel yönetimlere ilişkin önerileri şöyle sıralayabiliriz:

Danışmanlık hizmetleri:

- LGBTİ+'ları ayrımcılığa karşı koruyacak hukuki danışmanlık hizmetlerinin sağlanması
- LGBTİ+'ların yararlanabileceği kapsayıcı ruh sağlığı hizmetlerinin hayata geçirilmesi

Kent olanakları:

- LGBTİ+'lar için güvenilir ve erişilebilir mekanlar sağlanması
- LGBTİ+'ların görünürlüğünü ve sosyal katılımını artıracak programların hayata geçirilmesi
- LGBTİ+'ların sağlığa erişimini güçlendirecek uygulamaların hayata geçirilmesi

Sivil toplumla işbirliği:

- LGBTİ+ sivil toplum örgütleriyle ortaklık protokollerinin imzalanması
- LGBTİ+ sivil toplum örgütlerinin karar alma ve stratejik planlama süreçlerine dahil edilmesi

Eğitim ve farkındalık:

- Kentin paydaşlarına, karar alıcılara, belediye çalışanlarına dönük ayrımcılık karşıtı eğitim programlarının gerçekleştirilmesi

- LGBTİ+'lar için önemli gün ve haftalarda LGBTİ+ varoluşlarının kutlanması, LGBTİ+ haklarına ilişkin görünürlük sağlanması

Müdahale programları:

- LGBTİ+'ları dönük ayrımcılığı sonlandırmayı hedefleyen müdahale ve yaptırım mekanizmalarının hayata geçirilmesi
- LGBTİ+'ların derinleşen yoksulluktan korunmasının sağlanması
- LGBTİ+ların istihdama katılımını güçlendirmek için istihdam olanaklarının yaratılması

Stratejik planlama ve belediye hizmetleri:

- Belediyenin stratejik planlama süreçlerine LGBTİ+ların ve LGBTİ+ sivil toplum örgütlerinin dahil edilmesi
- LGBTİ+lara dönük ayrımcılıkları azaltmayı ve LGBTİ+ yurttaşları güçlendirmeyi ele alan stratejik hedeflerin, bütçe saptamalarının belirlenmesi
- İlgili protokol ve stratejik planlarda cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli ayrımcılığın yasaklanması
- Belediyelerde LGBTİ+ların istihdam edilmesi
- Eşitlik Birimlerinin kurulması ve bu birimlerin LGBTİ+ hakları için çalışabilirliğinin sağlanması

